

Załącznik do Uchwały
Nr XIII/150/2019
Rady Miasta Siedlce
z dnia 26 września 2019 r.

**Program Wspierania Rodziny
i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta
Siedlce
na lata 2019-2022**

Spis treści	2
Wprowadzenie	3
I. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta Siedlce	5
1. Sytuacja demograficzna Miasta Siedlce	5
1.1. Struktura mieszkańców	5
1.2. Bezrobocie	8
2. Diagnoza siedleckich rodzin korzystających z pomocy społecznej	11
2.1. Ubóstwo.....	12
2.2. Długotrwała lub ciężka choroba	13
2.3. Bezrobocie	13
2.4. Niepełnosprawność	14
2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	15
2.6. Potrzeba ochrony macierzyństwa	16
2.7. Alkoholizm i inne uzależnienia	17
2.8. Przemoc w rodzinie	18
2.9. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej	18
3. Organizacja systemu wsparcia rodziny w Mieście Siedlce	19
3.1. Programy Miasta Siedlce	20
3.2. Sytuacja mieszkaniowa	22
3.3. Edukacja i wychowanie	25
3.4. Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne	27
3.5. Placówki wsparcia dziennego	28
3.6. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny	29
3.7. Realizacja rządowych programów	31
4. Organizacja pieczy zastępczej w Mieście Siedlce	33
4.1. Rodzinna piecza zastępcza	34
4.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	38
4.3. Osoby usamodzielniane	41
5. Problemy społeczne w środowisku lokalnym postrzegane z perspektywy specjalistów działających na rzecz rodzin (ankieta)	42
II. Systemowe rozwiązania	61
1. Kierunki działań w ramach systemu wsparcia rodziny	62
2. Kierunki działań w ramach systemu pieczy zastępczej	65
III. Zarządzenie Programem	68
1. Monitoring i ewaluacja Programu	68
2. Finansowanie Programu	68
Zakończenie	70
Spis tabel	71

Wprowadzenie

Rodzina w ujęciu socjologicznym jest najważniejszą grupą społeczną, z perspektywy pedagogicznej zaś – podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka, źródłem norm moralnych oraz elementarnych zasad życia społecznego. Rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod konstytucyjną ochroną i opieką państwa. Prawo do szczególnej pomocy władz publicznych mają rodziny w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne. Obok *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* podstawowe zasady wsparcia rodziny i dziecka regulują także: *Konwencja o Prawach Dziecka*, *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*, *ustawa o pomocy społecznej*, *ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, *ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, *ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”* oraz *ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*. Ta ostatnia już w preambule wprost wskazuje, że u podstaw regulacji leży dobro dziecka oraz dobro rodziny. Podkreślono w niej również potrzebę współpracy osób, instytucji publicznych i organizacji społecznych pracujących z dziećmi i rodziną.

W świetle ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, zaś do zadań własnych powiatu m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Jako że Siedlce są miastem na prawach powiatu, tym samym realizują zadania gminy oraz zadania powiatu. Biorąc pod uwagę powyższe, Rada Miasta Siedlce, uchwałą Nr XII/267/2011 z dnia 30 września 2011 r., wyznaczyła Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach jako podmiot organizujący pracę z rodziną na terenie miasta Siedlce, a zarządzeniem Nr 345/2011 z dnia 28 września 2011 r. Prezydent Miasta Siedlce wyznaczył MOPR jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce zakłada dalszy rozwój dotychczas prowadzonych działań mających na celu wspieranie rodzin oraz przywrócenie tym spośród nich, które przeżywają problemy w zakresie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zdolności do ich wypełnienia, ale stanowi również próbę stworzenia całościowego, spójnego systemu wspierania rodziny oraz opieki nad dzieckiem i rodziną, tak aby w oparciu o posiadane środki i zasoby skutecznie wypełniać spoczywające na samorządzie zadania i skoncentrować się na najważniejszych problemach.

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce jest spójny z uchwaloną przez Radę Miasta Siedlce w dniu 23 czerwca 2016 r. *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Siedlce na lata 2016-2025*. Ponadto jest komplementarny z przyjętym przez Radę Miasta w dniu 28 kwietnia 2017 roku *Miejskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020*, *Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siedlcach w 2019 roku*, uchwalonym w dniu 27 września 2018 roku oraz *Miejskim Programem Przeciwdziałania Narkomanii w Siedlcach w latach 2017-2020* z dnia 28 października 2016 roku, a także *Miejskim Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych* przyjętym przez Radę Miasta Siedlce 28 marca 2008 roku.

Przedmiotowy dokument w pierwszej części prezentuje diagnozę istniejącego systemu wsparcia, uwzględniającą zarówno dane statystyczne, jak i zasoby Miasta w zakresie polityki rodzinnej. Druga, strategiczna część Programu, wyznacza cele i zadania do realizacji w ramach systemu wsparcia rodziny oraz systemu pieczy zastępczej. Kolejna część opisuje przebieg procesu monitoringu i ewaluacji Programu oraz źródła jego finansowania.

I. Diagnoza sytuacji społecznej Miasta Siedlce

W Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce skoncentrowano się na trzech obszarach, które w przypadku wystąpienia problemów, wymagają ingerencji w życie rodzinne. Są to:

1. Ochrona macierzyństwa i wielodzietności.
2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.
3. Sieroctwo.

Niniejsza diagnoza odnosi się do powyższych zagadnień, a także wskazuje zasoby Miasta ukierunkowane na pomoc w przezwyciężaniu trudności i kryzysów w danych obszarach problemowych. Sporządzona została w oparciu o materiały będące w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach, Urzędu Miasta Siedlce, a także o dane z Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach.

Cennym źródłem wiedzy przy tworzeniu diagnozy okazały się informacje pozyskane z ankiet przeprowadzonych wśród pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, szkół, przedszkoli, kuratorów rodzinnych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów, których doświadczenie zawodowe okazało się przydatne w kontekście tworzenia niniejszego Programu.

1. Sytuacja demograficzna Miasta Siedlce

Miasto Siedlce liczy obecnie ponad 77 tys. mieszkańców i zajmuje obszar blisko 32 km². Położone jest we wschodniej części województwa mazowieckiego na przecięciu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych (drogowych i kolejowych) łączących wschód i zachód Europy. Atutem Miasta jest bliska, 90 km, odległość od stolicy państwa - Warszawy i przejścia granicznego w Terespolu.

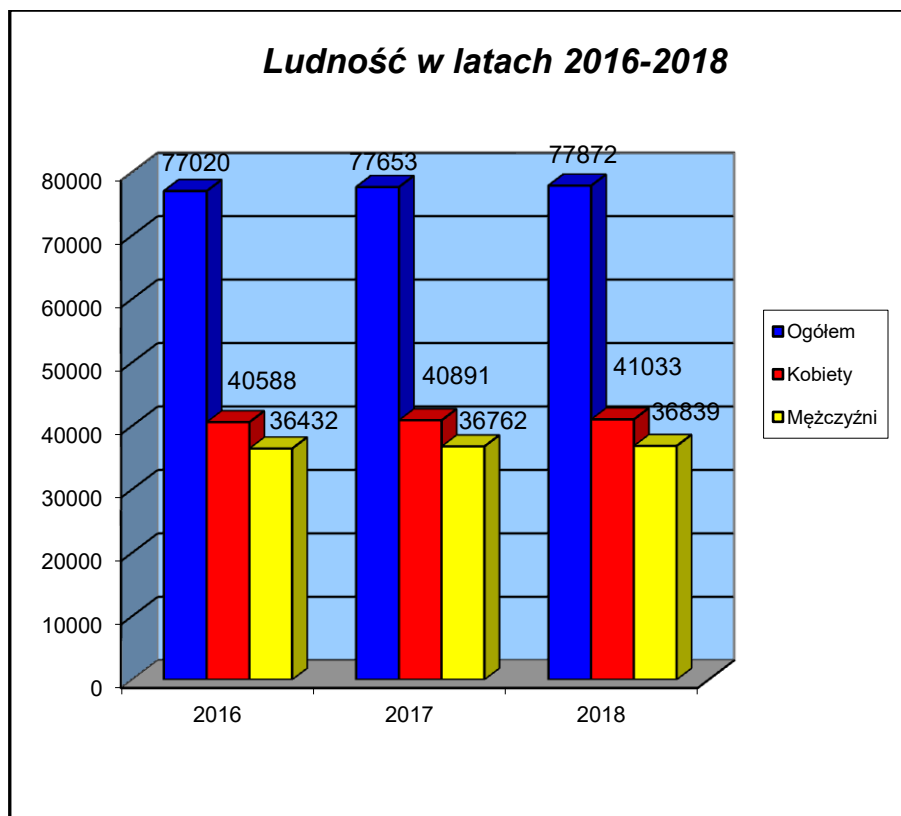
1.1. Struktura mieszkańców

Tabela Nr 1

Liczba i struktura mieszkańców według płci w latach 2016-2018

Lata	Ludność			Kobiety na 100 mężczyzn	Udział %	
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni
2016	77020	40588	36432	111	52,7	47,3
2017	77653	40891	36762	111	52,7	47,3
2018	77872	41033	36839	111	52,7	47,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

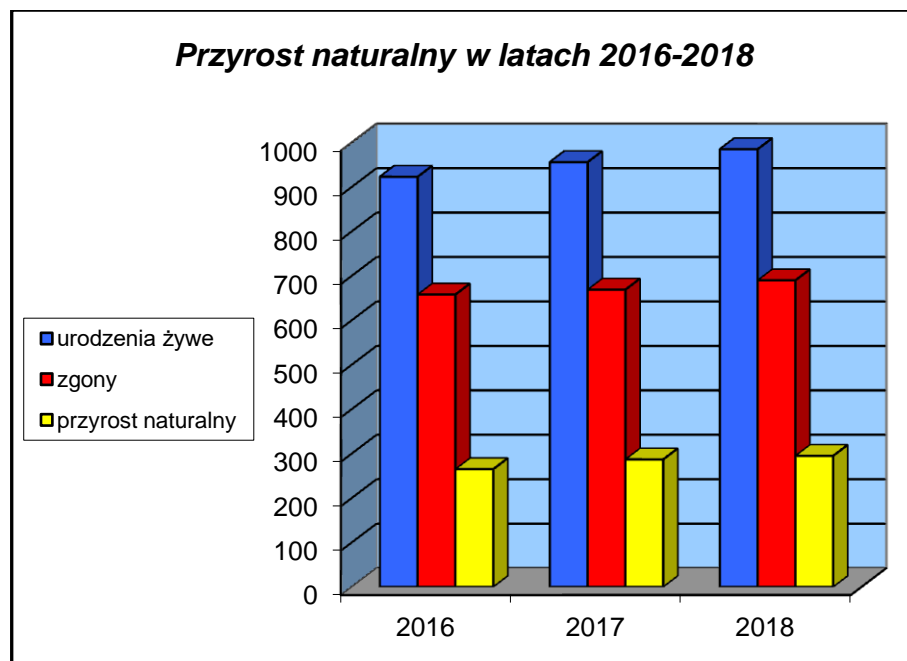
Na koniec 2018 roku w Siedlcach zamieszkiwało 77872 osoby, w tym 41033 kobiet oraz 36839 mężczyzn. Liczba ludności od kilku lat utrzymywała się na podobnym poziomie. Kobiety stanowiły 52,7% ogółu ludności Miasta. Współczynnik feminizacji od 2016 roku utrzymywał się na tym samym poziomie i wynosił 111 kobiet na 100 mężczyzn.

Tabela Nr 2

Ruch naturalny ludności w Siedlcach w latach 2016-2018

Lata	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Rozwody
2016	373	923	658	265	162
2017	405	956	669	287	147
2018	387	985	690	295	143

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2018 roku przyrost naturalny w Siedlcach odnotowano na poziomie 295, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje 3,8. W przywołanym przedziale czasowym zarejestrowano w naszym mieście 985 urodzeń żywych i 690 zgonów oraz 387 zawartych związków małżeńskich i 143 rozwody. Od 2016 roku odnotowywano wzrost liczby zawieranych związków małżeńskich z 373 do 405 w 2017 roku, natomiast w roku 2018 zarejestrowano spadek tej wielkości (o 18). Przyjmując za punkt wyjścia rok 2016 obserwuje się spadek odsetka par małżeńskich biorących rozwód o 11,7%.

Tabela Nr 3

Liczba i struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2016-2018

Lata	Ludność ogółem	Wiek					
		Przedprodukcyjny	%	Produkcyjny	%	Poprodukcyjny	%
2016	77020	15053	19,5	46407	60,3	15560	20,2
2017	77653	15445	19,5	46032	59,3	16176	20,8
2018	77872	15720	20,2	45384	58,3	16768	21,5

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Analiza struktury ludności Miasta wykazuje dominację osób w wieku produkcyjnym, które na koniec 2018 roku stanowiły 58,3% ogółu mieszkańców. Grupa osób w wieku przedprodukcyjnym w tym samym okresie stanowiła 20,2%, a w wieku poprodukcyjnym 21,5%.

Z przedstawionych danych za lata 2016-2018 wynika, że w strukturze mieszkańców Miasta maleje udział ludności w wieku produkcyjnym, a wzrasta w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym.

Konsekwencję zmian struktury wieku obywateli naszego miasta ilustruje również wskaźnik obciążenia demograficznego ludności w wieku produkcyjnym populacją mieszkańców Miasta w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca

na 100 osób w wieku produkcyjnym z roku na rok sukcesywnie wzrastała. Na koniec 2018 roku wyniosła 71,6. W stosunku do roku 2016 wskaźnik wzrósł więc o 5,6.

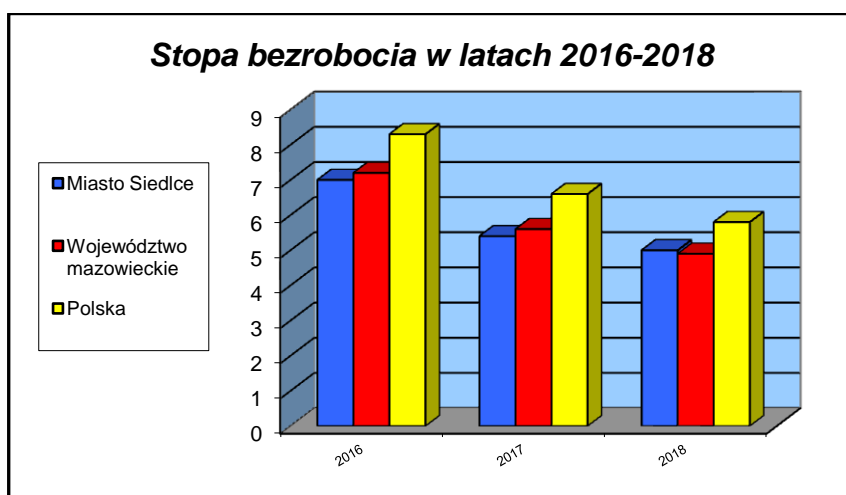
1.2. Bezrobocie

Tabela Nr 4

Stopa bezrobocia w latach 2016-2018 (stan na koniec danego roku)

Lata	Miasto Siedlce	Województwo mazowieckie	Polska
2016	7,0	7,2	8,3
2017	5,4	5,6	6,6
2018	5,0	4,9	5,8

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach

Sytuacja na rynku pracy znajduje swoje odbicie w wielkości zwanej stopą bezrobocia. Jest to ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych a liczbą osób czynnych zawodowo (to jest zdolnych w prawnie określonych warunkach do podjęcia pracy, a więc zarówno pracujących, jak i bezrobotnych) wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego. Stopa bezrobocia w Siedlcach na koniec 2018 roku wyniosła 5% i była nieznacznie wyższa od stopy bezrobocia w województwie mazowieckim. Zasadniczy wpływ na tę tendencję ma niski wskaźnik bezrobocia w stolicy naszego kraju oraz obszarach przyległych. Od 2016 roku stopa bezrobocia w Siedlcach wykazywała tendencję spadkową i była niższa niż średnia w kraju.

Tabela Nr 5

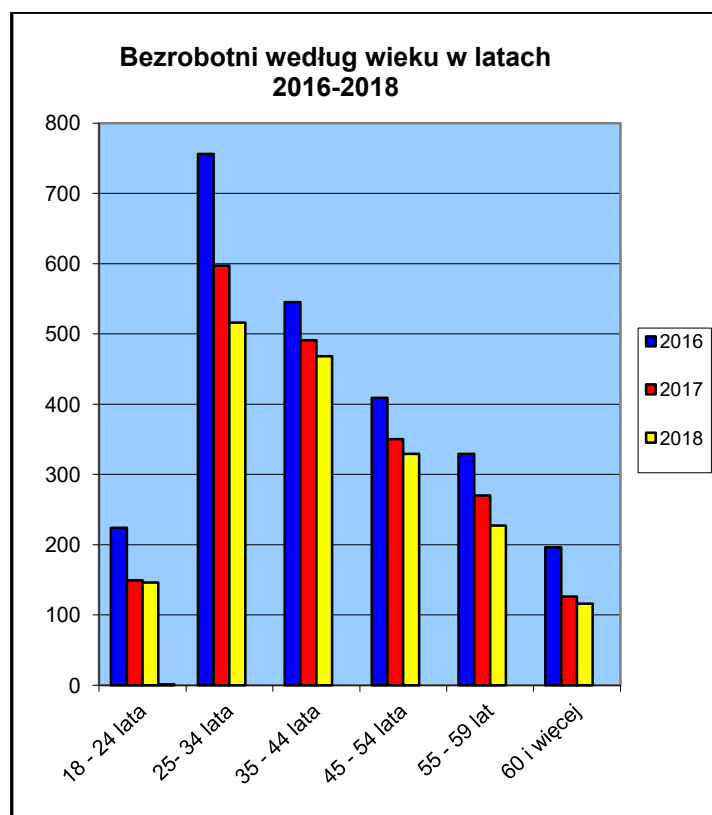
Bezrobotni według wieku w latach 2016-2018

Bezrobotni według wieku	Liczba osób bezrobotnych		
	2016	2017	2018
▪ 18 - 24 lata	224	149	146
▪ 25 – 34 lata	756	597	516
▪ 35 – 44 lata	545	491	468
▪ 45 – 54 lata	409	350	329

▪ 55 – 59 lat	329	270	227
▪ 60 i więcej	196	126	116

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach

Uwzględniając kryterium wieku można stwierdzić, że najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25 – 34 lat. Zjawisko to ma tendencję stałą, przy czym w 2018 roku procentowy udział tej grupy w odniesieniu do ogólnej liczby osób bezrobotnych wynosił 28,6%.

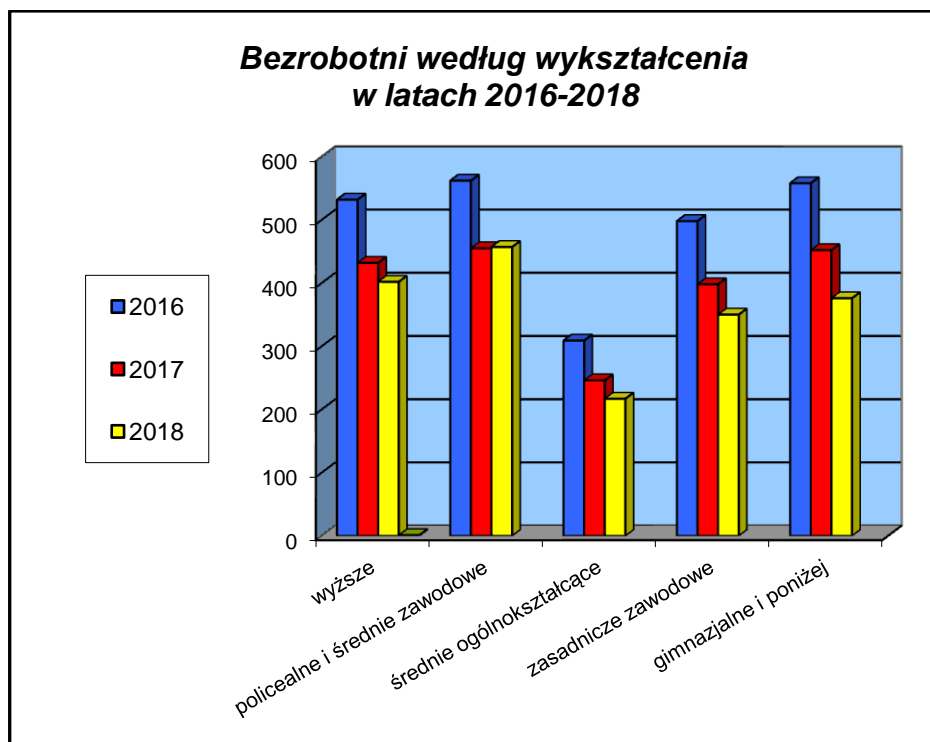
Kolejną grupą będącą w trudnej sytuacji na rynku pracy były osoby między 35 a 44 rokiem życia. Według danych statystycznych z 2018 roku na siedleckim rynku pracy status osoby bezrobotnej posiadało 468 osób w tym przedziale wiekowym, co stanowiło 26% ogółu bezrobotnych.

Na przestrzeni lat 2016-2018 wśród ogółu bezrobotnych odnotowuje się sukcesywny spadek udziału osób pozostających bez zatrudnienia w każdej z grup wiekowych.

Tabela Nr 6
Bezrobotni według wykształcenia w latach 2016-2018

Bezrobotni według wykształcenia	Liczba osób bezrobotnych		
	2016	2017	2018
▪ wyższe	532	432	402
▪ policealne i średnie zawodowe	562	455	457
▪ średnie ogólnokształcące	309	246	217
▪ zasadnicze zawodowe	498	398	350
▪ gimnazjalne i poniżej	558	452	376

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach

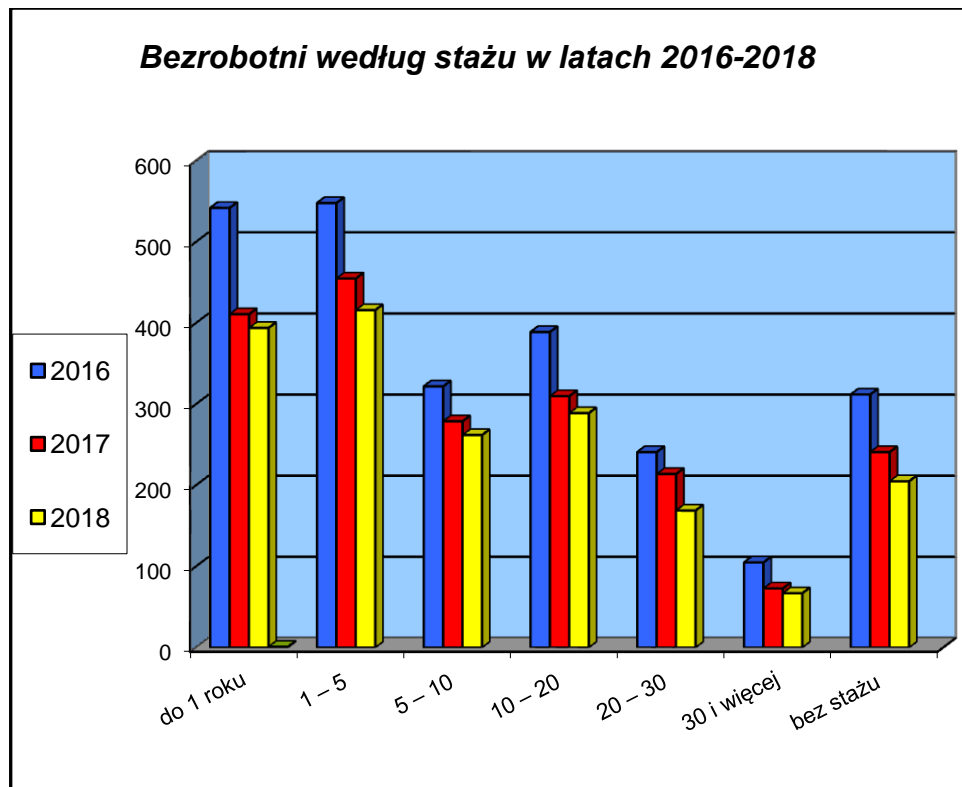
Analiza struktury bezrobocia według wykształcenia w latach 2016-2018 pokazuje, że największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Procentowy udział tej zbiorowości w stosunku do ogółu pozostających bez zatrudnienia wzrósł z 22,9% w 2016 roku do 25,4% w 2018 roku. Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku bezrobotnych z wykształceniem wyższym. W tym samym okresie zaobserwowano wzrost udziału tej grupy o 0,7%.

Przeciwny trend odnotowano wśród osób o najniższych kwalifikacjach. Spadek odsetka zarejestrowanych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wyniósł 1,8%. Analogicznie sytuacja przedstawia się w przypadku osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i zasadniczym zawodowym. W latach 2016-2018 udział tych grup spadł odpowiednio o 0,6% i o 0,9%.

Tabela Nr 7
Bezrobotni według stażu w latach 2016-2018

Bezrobotni według stażu	Liczba osób bezrobotnych		
	2016	2017	2018
▪ do 1 roku	542	411	394
▪ 1 – 5	548	455	416
▪ 5 – 10	322	279	262
▪ 10 – 20	389	310	289
▪ 20 – 30	241	214	169
▪ 30 i więcej	105	73	67
▪ bez stażu	312	241	205

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach

Nawiązując do powyższej tabeli należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę na przestrzeni lat 2016-2018 stanowili bezrobotni, których staż pracy oscylował w przedziale 1-5 lat oraz ze stażem do 1 roku, przy czym udział pierwszej z wymienionych grup wahał się w przedziale 22,3% - 23,1%, zaś drugiej w przedziale 20,7% - 22%.

W analizowanym okresie zarejestrowano względnie stały udział pozostałych grup ujętych w strukturze bezrobocia według kryterium stażu pracy. Tendencję wzrostową odnotowano jedynie wśród pozostających bez zatrudnienia o stażu pracy w przedziałach 5-10 lat oraz 10-20 lat.

2. Diagnoza siedleckich rodzin korzystających z pomocy społecznej

Identyfikację problemów społecznych występujących w Mieście Siedlce można przeprowadzić również w oparciu o podstawowe powody udzielania pomocy osobom i rodzinom, biorąc pod uwagę art. 7 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Na potrzeby niniejszej diagnozy przedstawionych zostało 7 najczęstszych powodów korzystania z pomocy, w kolejności natężenia ich występowania. Ogólnie w 2018 roku świadczeniami z pomocy społecznej objęto 1864 rodziny (4140 osób w tych rodzinach), w 2017 roku – 2032 rodziny (4552 osoby w rodzinach), a w 2016 roku – 2104 rodziny (4753 osoby w rodzinach). Pokazuje to, że liczba rodzin korzystających z pomocy zmniejszyła się w tym okresie o 240. Niewątpliwie związane jest to z poprawą sytuacji na rynku pracy oraz wypłacaniem świadczeń z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

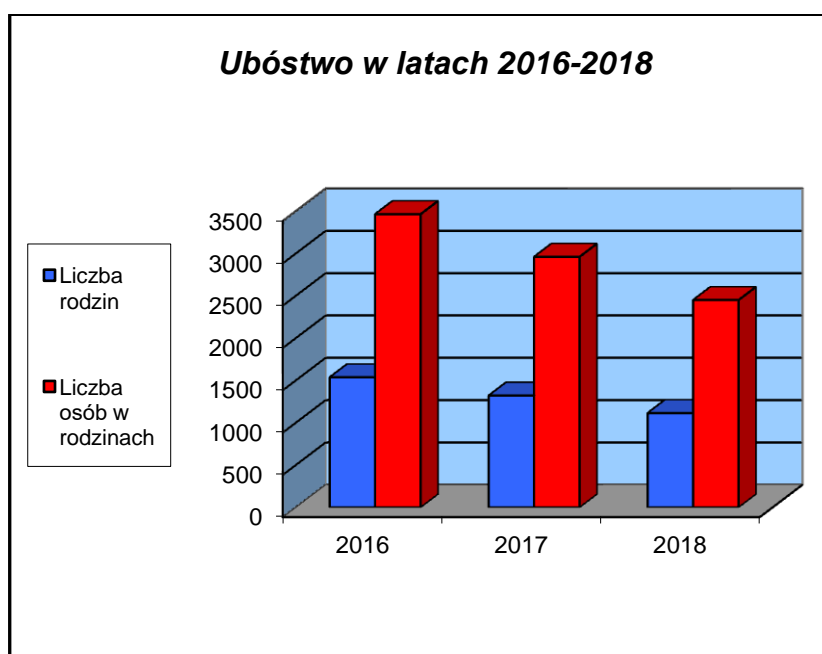
2.1. Ubóstwo

Tabela Nr 8

Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu ubóstwa w latach 2016-2018

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	1537	3465
2017	1321	2961
2018	1115	2450

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Wśród ogółu wymienionych wcześniej powodów przyznawania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w omawianych latach dominującym było ubóstwo, rozumiane jako dochody na poziomie kryterium dochodowego ustawy o pomocy społecznej lub poniżej tego kryterium.

Długotrwałe ubóstwo wymusza zmianę stylu życia rodziny, pozbawia poczucia bezpieczeństwa, negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji i w konsekwencji może prowadzić do wykluczenia społecznego. W codziennej rzeczywistości oznacza nierzadko rezygnację z zakupu nawet niezbędnych dóbr. Rodziny żyjące stale na pograniczu ubóstwa nie są w stanie zabezpieczyć swoich nawet najbardziej podstawowych potrzeb, co powoduje, że nie są w stanie spełniać swoich najważniejszych funkcji. Spadek poziomu życia rodziny zwiększa ryzyko jej dysfunkcyjności, w szczególności implikuje do patologicznych zachowań: alkoholizmu, przemocy, osłabienia więzi rodzinnych. Niepokojącym jest również zjawisko „ubóstwa dziedzicznego”, tzn. utrwalanego i przekazywanego z pokolenia na pokolenie.

Dane liczbowe dotyczące omawianej grupy klientów pomocy społecznej wykazują tendencję spadkową. W 2016 roku z powodu ubóstwa Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie udzielił pomocy 1537 rodzinom (łącznie liczba osób w tych rodzinach wynosiła 3465), a w 2018 roku 1115 rodzinom, w których było 2450 osób.

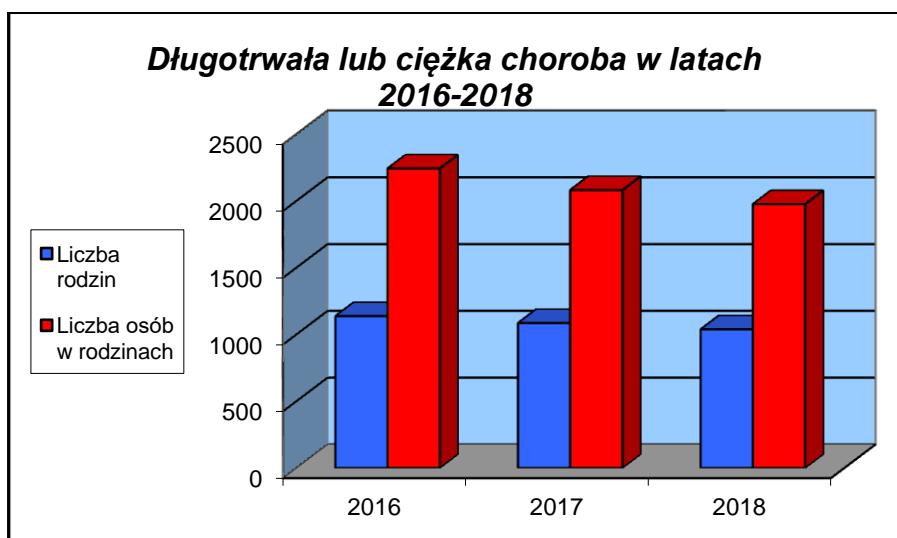
2.2. Długotrwała lub ciężka choroba

Tabela Nr 9

Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2016-2018

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	1137	2243
2017	1086	2082
2018	1039	1976

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Długotrwała choroba, definiowana także jako choroba przewlekła, to jedna z bardzo częstych przyczyn trudnej sytuacji życiowej osoby i rodziny. Statystyki wskazują, że od 2016 roku obserwujemy nieznaczny spadek liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w związku z długotrwałą lub ciężką chorobą. W 2016 roku wsparcia udzielono 1137 rodzinom, a w roku 2018 – 1039.

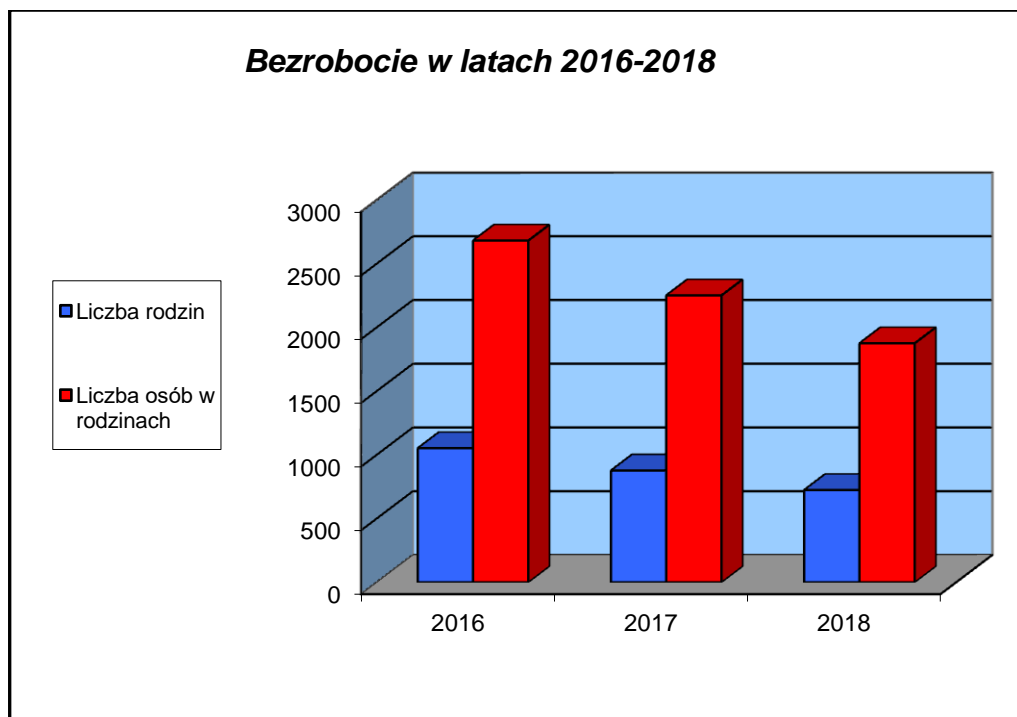
2.3. Bezrobocie

Tabela Nr 10

Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu bezrobocia w latach 2016-2018

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	1053	2682
2017	878	2252
2018	735	1876

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Znaczącą grupę korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie stanowią osoby bezrobotne, choć w analizowanym okresie odnotowano spadek liczby rodzin (i osób w rodzinie) objętych pomocą społeczną z tego powodu – z 1053 rodzin w 2016 roku do 725 rodzin w 2018 roku. Biorąc pod uwagę liczbę osób w rodzinach, wsparciem z tego tytułu w 2018 roku objęto 1876 mieszkańców naszego miasta, tj. 2,4% ogółu populacji.

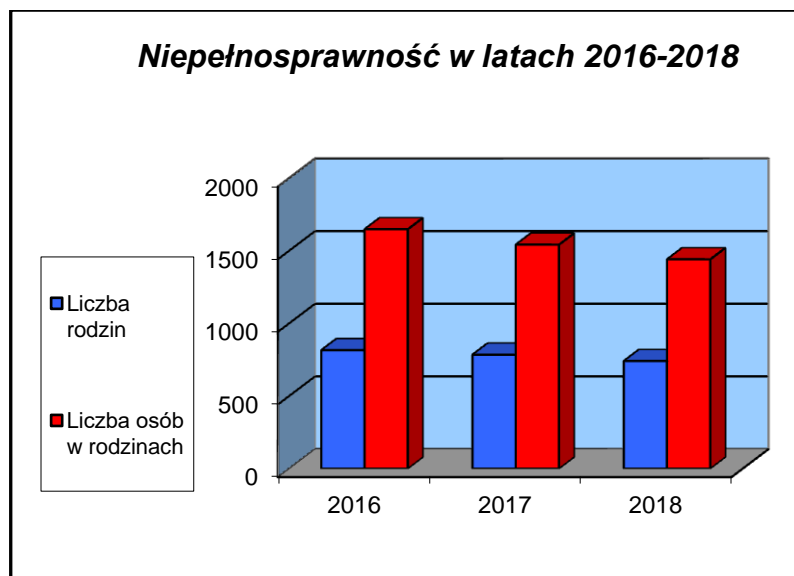
2.4. Niepełnosprawność

Tabela Nr 11

Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	816	1648
2017	785	1542
2018	741	1441

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Od 2016 roku obserwujemy spadek zarówno liczby rodzin, jak i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w związku z niepełnosprawnością. W 2016 roku niepełnosprawność występowała w 816 rodzinach, natomiast w 2018 roku w 741 rodzinach, co stanowi spadek o 9,2%.

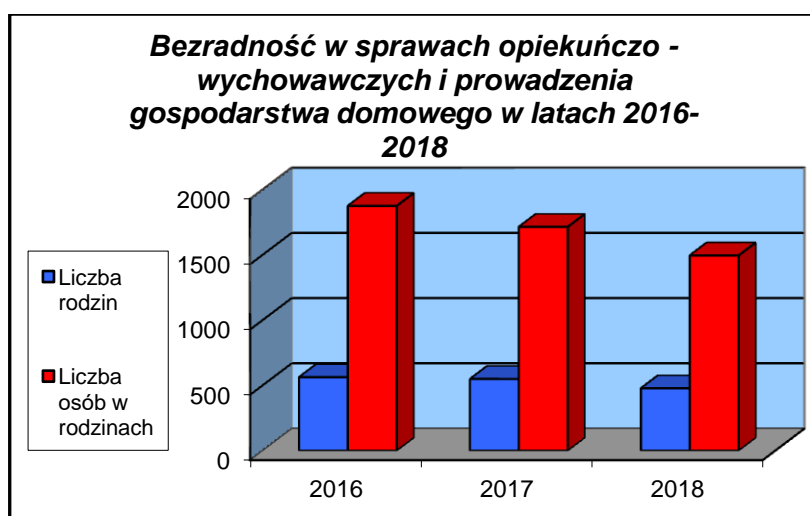
2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Tabela Nr 12

Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2016-2018

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	563	1876
2017	549	1715
2018	478	1496

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jest piątą co do częstości przyczyną występowania wśród ogólnej liczby rodzin ubiegających się o wsparcie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie, niemniej jednak bezradność w wielu przypadkach jest skutkiem występowania w rodzinie ubóstwa, przemocy, bezrobocia, czy nadużywania alkoholu. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej ze względu na problemy związane z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych od 2016 roku utrzymuje tendencję malejącą. W roku 2016 liczba rodzin objętych pomocą wyniosła 563, natomiast w 2018 roku – 478. Podobnie sytuacja przedstawia się w stosunku do liczby osób w rodzinach – w 2016 roku było to 1876 osób, zaś w roku 2018 – 1496.

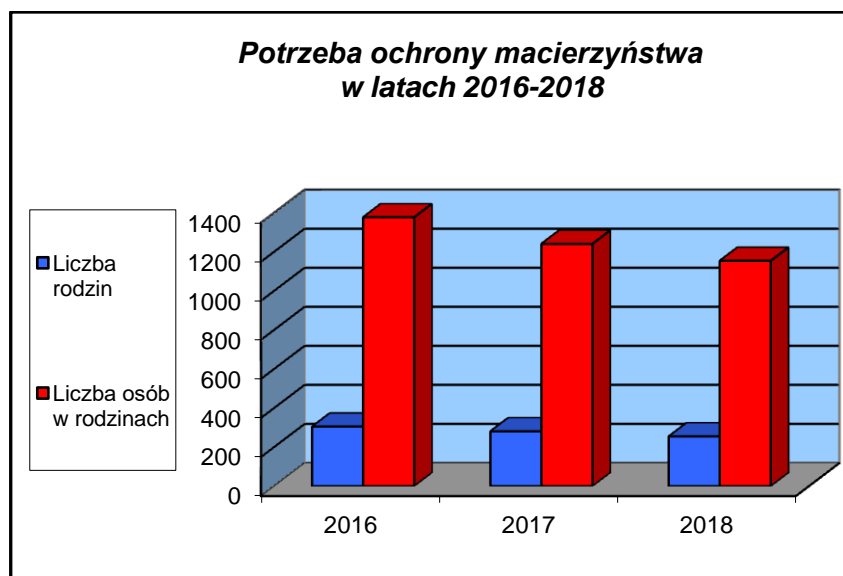
2.6. Potrzeba ochrony macierzyństwa

Tabela Nr 13

Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2016-2018

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	305	1377
2017	281	1241
2018	255	1154

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Wsparcie z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa przyznawane było przede wszystkim kobietom w okresie ciąży bądź w przypadającym po nim okresie sprawowania opieki nad małym dzieckiem. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu w latach 2016-2018 wykazuje tendencję malejącą. W 2016 roku udzielono jej 305 rodzinom (1377 osobom w rodzinach), zaś w 2018 roku odpowiednio – 255 rodzinom i 1154 osobom w rodzinach.

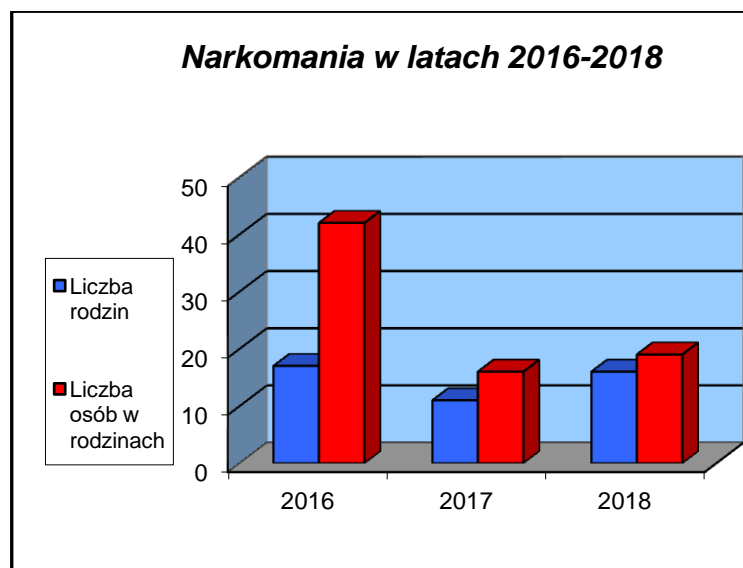
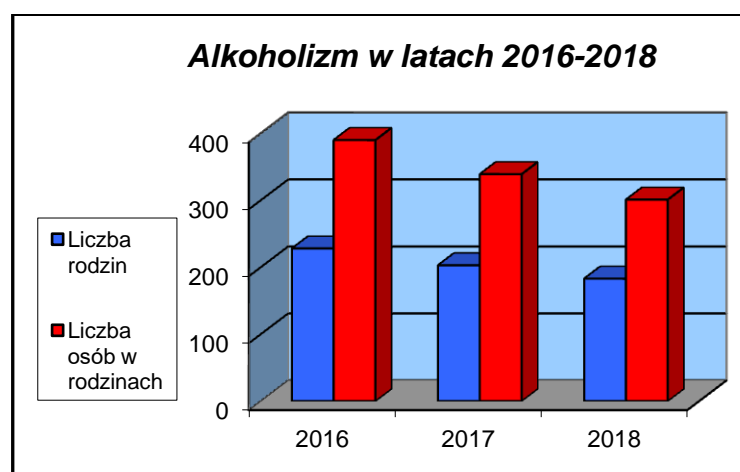
2.7. Alkoholizm i inne uzależnienia

Tabela Nr 14

Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu alkoholizmu i innych uzależnień w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
alkoholizm	228	203	183	390	339	301
narkomania	17	11	16	42	16	19

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Mając na względzie analizowany przedział czasowy, liczba rodzin korzystających z pomocy MOPR z powodu alkoholizmu wykazywała tendencję malejącą, zaś narkomanii – zmienną.

Nie ulega wątpliwości, że alkohol oraz inne używki wywierają negatywny wpływ na życie rodzinne, dlatego też analizy danych dotyczących uzależnień nie można dokonywać bez uwzględniania pozostałych członków rodziny. W 2018 roku problem uzależnienia w rodzinie dotknął 320 osób.

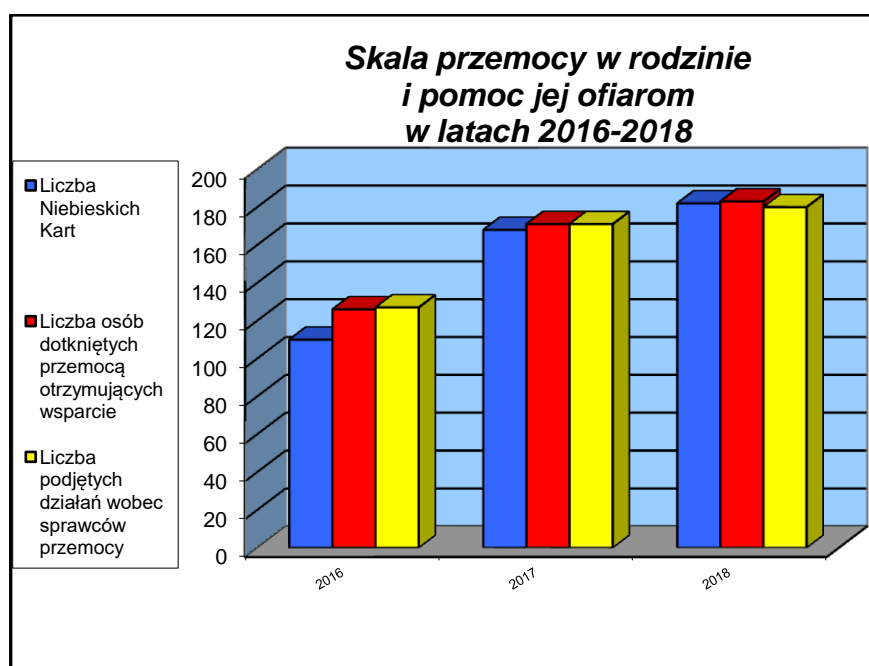
2.8. Przemoc w rodzinie

Tabela Nr 15

Skala przemocy w rodzinie i pomoc jej ofiarom w latach 2016-2018

Lata	Liczba Niebieskich Kart	Liczba osób dotkniętych przemocą otrzymujących wsparcie	Liczba podjętych działań wobec sprawców przemocy
2016	110	126	127
2017	168	171	171
2018	182	183	180

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Głównym narzędziem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieska Karta”. Z roku na rok obserwuje się zwiększenie liczby zakładanych „Niebieskich Kart” - ze 110 w 2016 roku na 182 w 2018 roku. Tendencję wzrostową wykazuje też liczba podjętych działań wobec sprawców przemocy, która na koniec 2018 roku wyniosła 180.

2.9. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej

Pewien obraz o rodzinach korzystających z pomocy społecznej pokazuje struktura rodzin, która przedstawia się następująco:

Tabela Nr 16
Typy rodzin objętych pomocą społeczną*

Wyszczególnienie	Liczba rodzin					
	2016	%	2017	%	2018	%
Rodziny ogółem	2104	100	2032	100	1864	100
o liczbie osób w rodzinie 1	1034	49,14	1003	49,36	924	49,57
2	326	15,49	323	15,90	308	16,52
3	270	12,83	250	12,30	227	12,18
4	258	12,26	252	12,40	228	12,23
5	134	6,37	131	6,45	108	5,79
6 i więcej	82	3,90	73	3,59	69	3,70
Rodziny z dziećmi ogółem	809	38,45	748	36,81	687	36,86
o liczbie dzieci 1	326	15,49	282	13,88	251	13,47
2	281	13,36	270	13,29	257	13,79
3	137	6,51	138	6,79	116	6,22
4	39	1,85	39	1,92	42	2,25
5	21	1,00	17	0,84	19	1,02
6	4	0,19	1	0,05	1	0,05
7 i więcej	1	0,05	1	0,05	1	0,05
Rodziny niepełne ogółem	354	16,83	317	15,60	306	16,41
o liczbie dzieci 1	177	8,41	145	7,14	143	7,67
2	105	4,99	98	4,82	102	5,47
3	49	2,33	52	2,56	41	2,20
4 i więcej	23	1,09	22	1,08	20	1,07
Rodziny bez dzieci, o liczbie osób w rodzinie 2 i więcej	261	12,41	281	13,83	253	13,57

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

*w tabeli zawarto informację o liczbie rodzin i udziale poszczególnych grup i podgrup rodzin w ogólnej liczbie rodzin

Z powyższej tabeli wynika, że największą grupę osób objętych pomocą społeczną stanowiły osoby samotnie gospodarujące (49,57% ogółu rodzin). Grupa rodzin z dziećmi stanowiła w 2018 roku 36,86% ogółu rodzin, wśród nich zaś znaczącą część (44,54%) stanowiły rodziny niepełne.

3. Organizacja systemu wsparcia rodziny w Mieście Siedlce

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.), wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 ust 1 ustawy). Rodzinie w takiej sytuacji zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Praca z rodziną prowadzona jest za zgodą i aktywnym udziałem jej członków, we współpracy ze specjalistami, m.in. pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, kuratorem sądowym.

Ponadto, z dniem 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019., poz. 473), która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

3.1. Programy Miasta Siedlce

Miasto Siedlce od 2011 roku realizuje Program „3+ Siedlecka Duża Rodzina”, który ma na celu:

- 1) wspieranie rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych;
- 2) poprawę warunków życia rodzin wielodzietnych;
- 3) zwiększenie szans rozwojowych oraz życiowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- 4) kształtowanie pozytywnego wizerunku rodzin wielodzietnych.

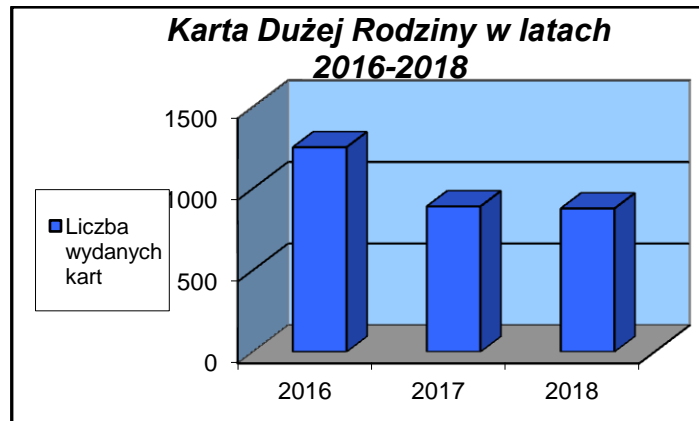
Działania podejmowane w ramach Programu zostały docenione podczas I Ogólnopolskiego Konkursu Pary Prezydenckiej RP „Dobry Klimat dla Rodziny” w 2012 roku, a Miasto Siedlce zdobyło I miejsce w Polsce. Od 2011 roku w Siedlcach wydawano Kartę „3+ Siedlecka Duża Rodzina”, którą od dnia 1 stycznia 2016 r. połączono z ogólnopolską Kartą Dużej Rodziny. Dzięki temu jej posiadacz może korzystać nie tylko ze zniżek proponowanych przez siedleckie firmy, ale również z różnych firm na terenie Polski (np.: PKP, PKS, Orange, muzea, teatry, parki narodowe).

Tabela Nr 17

Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2016-2018

Lata	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny
2016	1253
2017	891
2018	878

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Siedlce

Siedlce od wielu lat realizuje wielopłaszczyznowe zadania w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które poprzez oddziaływanie profilaktyczne promują pozytywne wzorce rodzinne i wspomagają w przypadku problemów w funkcjonowaniu rodziny. Działania podejmowane w ramach Programu obejmują m.in.:

- 1) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomani, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej, materialnej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

W ramach wspierania rodziny Miasto Siedlce realizuje także programy polityki zdrowotnej, które skierowane są przede wszystkim do dzieci oraz osób starszych. Wśród nich wymienić można:

- 1) program bezpłatnych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego dla dzieci w wieku 12 i 13 lat;
- 2) program bezpłatnych szczepień przeciwko grypie „Grypa Senior 65+”.

Z programu szczepień ochronnych przeciwko grypie w latach 2016-2018 skorzystało 2706 starszych mieszkańców Miasta. Natomiast na przestrzeni 2017 i 2018 roku przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego zaszczepionych zostało 145 dzieci w wieku 12 i 13 lat.

Osoby potrzebujące otrzymywały również pomoc żywnościową w ramach Programu Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ), który został opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w celu udzielania wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa. Pomoc żywnościowa ma postać paczek lub posiłków. Wsparciem w ramach FEAD mogą zostać objęte osoby/rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności: bezdomni, niepełnosprawni, migranci, osoby obcego pochodzenia, mniejszości narodowe (w tym społeczności marginalizowane, takie jak Romowie) oraz pozo-

stałe grupy odbiorców spełniających warunki określone w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1.402,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1.056,00 zł dla osoby w rodzinie). Program PO PŻ realizowany jest w tzw. „Podprogramach”, których daty obowiązywania nie pokrywają się z rokiem kalendarzowym. Każdy Podprogram zaczyna się w drugiej połowie roku, w którym został oznaczony i trwa do czerwca następnego roku.

Dane statystyczne dot. realizacji programu FEAD w latach 2015 – 2019 przedstawiają się następująco:

- 1) Podprogram 2016 – 2785 osób skorzystało z pomocy (wszyscy członkowie rodzin), wydano 1175 skierowań;
- 2) Podprogram 2017 – 2853 osoby skorzystały w pomocy (wszyscy członkowie rodzin), wydano 1212 skierowań;
- 3) Podprogram 2018 – 2828 osoby skorzystały z pomocy (wszyscy członkowie rodzin), wydano 1230 skierowań.

3.2. Sytuacja mieszkaniowa

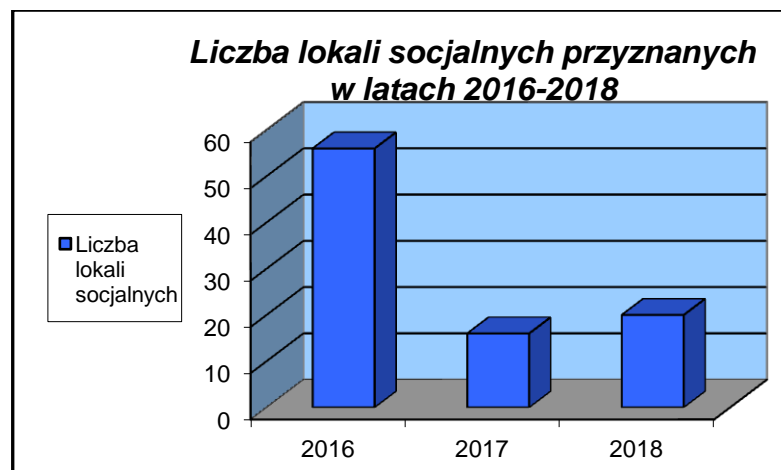
Istotną kwestią jest to, aby wszystkie działania na rzecz rodzin były zintegrowane i komplementarne, a ich realizacja odbywała się przy wykorzystaniu całej oferty instytucjonalnej i infrastrukturalnej Miasta. W szczególności należy mieć na względzie rodziny i osoby o najniższych dochodach, w trudnej sytuacji materialnej. Tworzenie warunków do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych realizowane jest przede wszystkim poprzez przyznawanie lokali socjalnych, utrzymywanie zasobów mieszkaniowych miasta na zadowalającym poziomie technicznym i funkcjonalnym, przeprowadzanie remontów i modernizacji w miarę możliwości finansowych oraz wypłacanie dodatków mieszkaniowych.

Tabela Nr 18

Lokale socjalne przyznane przez Miasto w latach 2016-2018

Lata	Liczba przyznanych lokali
2016	56
2017	16
2018	20

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Siedlce

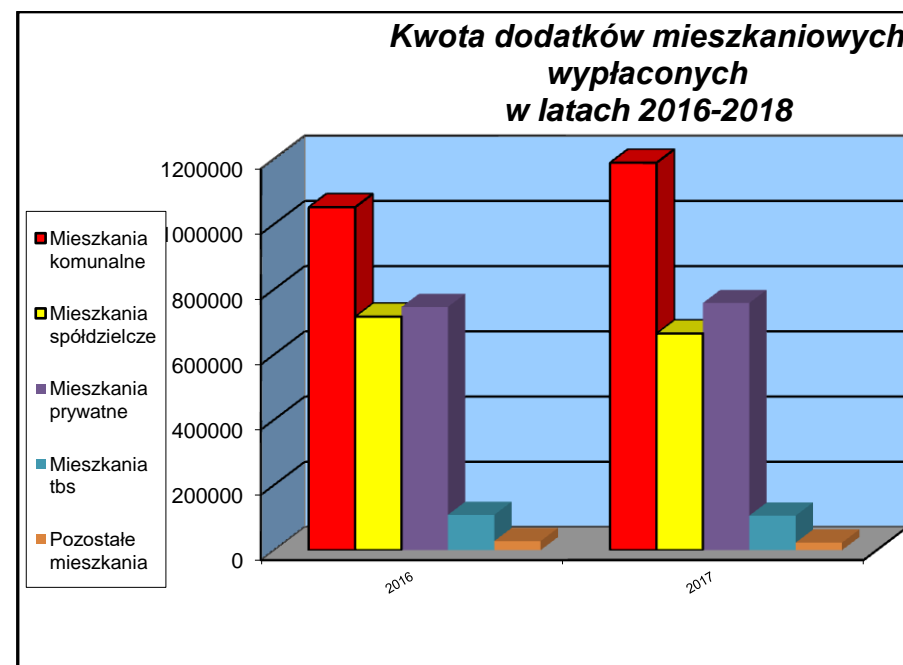
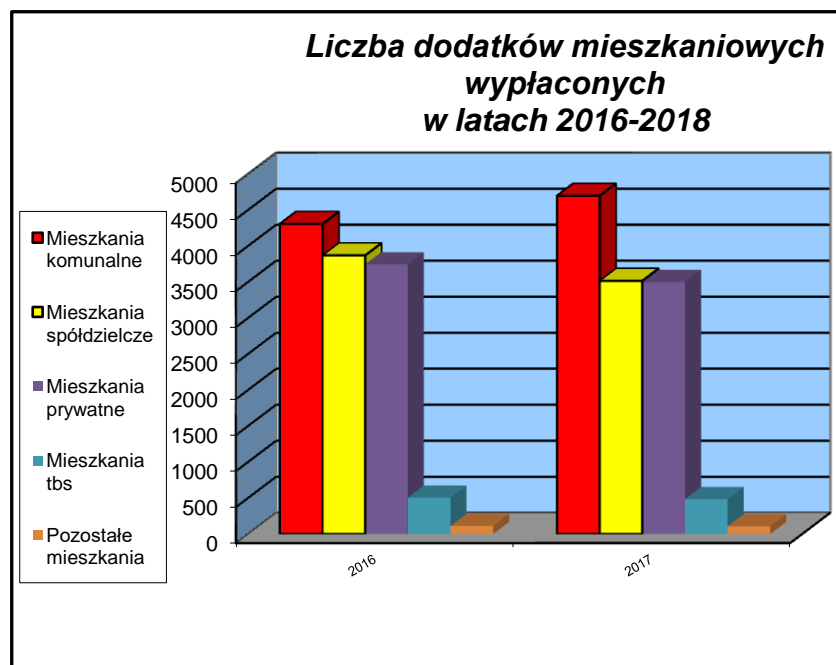

Według informacji pozyskanych z Wydziału Gospodarki Komunalnej Miasta Siedlce w latach 2016-2018 rodzinom o niskich dochodach wydano łącznie 92 skierowania do lokali socjalnych. Przedstawione w poszczególnych latach dane nie uwzględniają przedłużeń umów oraz ponownych wstąpień w stosunek najmu tych samych lokali.

Tabela Nr 19
Dodatki mieszkaniowe wypłacane w latach 2016-2018

Lata	Dopłaty do mieszkań komunalnych		Dopłaty do mieszkań spółdzielczych		Dopłaty do mieszkań prywatnych		Dopłaty do mieszkań товариства будownицтва społecznego		Dopłaty do mieszkań pozostałych		Łączna liczba wypłaconych dodatków	Środki wydatkowane na dodatki w zł
	Liczba wypłaconych dodatków	Kwota wypłaconych dodatków w zł	Liczba wypłaconych dodatków	Kwota wypłaconych dodatków w zł	Liczba wypłaconych dodatków	Kwota wypłaconych dodatków w zł	Liczba wypłaconych dodatków	Kwota wypłaconych dodatków w zł	Liczba wypłaconych dodatków	Kwota wypłaconych dodatków w zł		
2016	4306	1.051.576	3869	716.128	3745	745.676	504	108.193	111	27.736	12535	2.649.309
2017	4697	1.187.848	3516	664.559	3499	757.781	483	105.682	106	22.912	12301	2.738.782
2018	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z danych zebranych w powyższej tabeli wynika, że w stosunku do roku 2016 łączna liczba dodatków wypłaconych mieszkańcom Miasta Siedlce w 2017 roku spadła. Ta tendencja widoczna była w przypadku mieszkań spółdzielczych, prywatnych, z zasobów towarzystwa budownictwa społecznego oraz tzw. pozostałych. Tylko w odniesieniu do mieszkań komunalnych obserwowano tendencję wzrostową. Spadek łącznej liczby wypłaconych dodatków nie przełożył się na środki wydatkowane na dodatki, które w 2017 roku wzrosły o 89.473,00 zł.

3.3. Edukacja i wychowanie

Szeroką działalność o charakterze edukacyjnym skierowaną do dzieci i młodzieży realizuje Miejski Ośrodek Kultury w Siedlcach oraz Centrum Kultury i Sztuki im. Andrzeja Meżeryckiego Scena Teatralna Miasta Siedlce, oferując wachlarz zajęć pozaszkolnych, w ramach których dzieci i młodzież mogą rozwijać swoje zainteresowania w zróżnicowanych tematycznie pracowniach. Również Biblioteka Miejska wraz z funkcjonującymi na terenie Siedlec Filiami to miejsca, w których oprócz standardowej działalności związanej z udostępnianiem mieszkańcom zbiorów czytelniczych, realizowane są różne projekty edukacyjne.

Niemniej jednak główny rynek usług edukacyjnych przypisać należy placówkom wychowania przedszkolnego i szkolnictwu.

Tabela Nr 20
Wychowanie przedszkolne

Rok szkolny	Placówki wychowania przedszkolnego*		Miejsca w przedszkolach	Oddziały*		Dzieci*	
	ogółem	w tym przedszkola		ogółem	w tym w przedszkolach	ogółem	w tym w przedszkolach
2015/2016	45	36	3214	162	147	3185	2920
2016/2017	47	37	3529	178	165	3695	3455
2017/2018	48	39	3630	186	172	3819	3549

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

*bez przedszkoli specjalnych, ale z punktami przedszkolnymi

W badanym okresie na terenie Miasta Siedlce można zaobserwować niewielki wzrost placówek wychowania przedszkolnego. W stosunku do roku szkolnego 2015/2016 przybyły 3 placówki, toteż łączna ich liczba zwiększyła się do 48. Średnio na jedną placówkę typu przedszkole przypadało ok. 93 miejsc. W analizowanych latach liczba miejsc w przedszkolach w pełni pokrywała potrzeby istniejące w mieście i była wyższa niż liczba dzieci uczęszczających do tych placówek - w roku szkolnym 2017/2018 o 81 miejsc.

Według zgromadzonych danych, w roku szkolnym 2017/2018 w 48 placówkach (w tym 39 przedszkolach) wychowanie przedszkolne realizowało 3819 dzieci (w tym 3549 w przedszkolach).

Tabela Nr 21
Szkoły podstawowe oraz gimnazja dla dzieci i młodzieży

Rok szkolny	Szkoły podstawowe		Uczniowie szkół podstawowych	Gimnazja		Uczniowie szkół gimnazjalnych
	ogółem	w tym specjalne		ogółem	w tym specjalne	
2015/2016	13	1	5685	11	1	2454
2016/2017	13	1	5285	10	1	2464
2017/2018	18	1	6270	3	1	1672

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W zakresie nauczania podstawowego w roku szkolnym 2017/2018 funkcjonowało 18 szkół podstawowych, do których uczęszczało 6270 uczniów, zaś w 3 gimnazjach, w tym samym czasie, proces kształcenia realizowało 1672 osób.

W wyniku zmian w systemie edukacji w roku szkolnym 2017/2018 rozpoczęto proces wygaszania gimnazjów i wydłużania nauki w szkołach podstawowych. Stąd obserwowany w tym czasie wzrost liczby szkół podstawowych i spadek liczby gimnazjów.

Tabela Nr 22
Szkoły ponadgimnazjalne

Rok szkolny	Szkoły ponadgimnazjalne			Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych
	branżowe I stopnia (łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych*	licea ogólnokształcące	technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne**	
2015/2016	8	17	7	7029
2016/2017	8	16	7	6919
2017/2018	8	15	7	6773

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

* łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy. W latach 2015/2016 i 2016/2017 – dane dotyczą zasadniczych szkół zawodowych

** dające uprawnienia zawodowe

Tabela Nr 23
Szkoły policealne

Rok szkolny	Szkoły policealne	Uczniowie szkół policealnych
2015/2016	19	2937
2016/2017	19	2456
2017/2018	19	2162

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dane statystyczne GUS wskazują, że na poziomie szkoły średniej w roku szkolnym 2017/2018 w Siedlcach funkcjonowało 8 branżowych szkół ponadgimnazjalnych I stopnia, 15 liceów ogólnokształcących, 7 techników i szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe oraz 19 szkół policealnych. Łączna liczba uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych w tym czasie wynosiła 8935.

Edukacja na poziomie wyższym realizowana była w Siedlcach na trzech uczelniach: Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym, Collegium Mazovia Innowacyjnej Szkole Wyższej oraz Instytucie Teologicznym.

3.4. Poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne

Pomoc dzieciom i młodzieży oraz rodzicom realizowana jest również przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Siedlcach. W Poradni można wykonać badania diagnostyczne dzieci i młodzieży, w tym diagnozę psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, rozwoju procesów integracji sensorycznej (SI) i zaburzeń przetwarzania słuchowego NEUROLOW. Dla młodzieży zainteresowanej własnym rozwojem osobistym, trafnym i świadomym zaplanowaniem swojej edukacji, oferowane są badania predyspozycji edukacyjno-zawodowych. Poradnia prowadzi także trening słuchowy Neuroflow, terapię integracji sensorycznej, terapię logopedyczną, terapię Neurofeedback (EEG Biofeedback), terapię pedagogiczną (zajęcia korekcyjno-kompensacyjne), terapię psychologiczną, terapię więzi w diadzie rodzic-dziecko. W ramach swojej działalności Poradnia proponuje zajęcia grupowe: zajęcia dla rodziców i dzieci „Zróbmy to razem”, terapię psychomotoryczną, terapię ręki (wspomaganie umiejętności grafomotorycznych), terapię zaburzeń płynności mówienia dla młodzieży ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, zajęcia dla dzieci 6-letnich przygotowujące do rozpoczęcia nauki w szkole z elementami bajkoterapii, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, trening umiejętności społecznych dla dzieci z zespołem Aspergera, trening pewności siebie, „Szkolę dla Rodziców i Wychowawców”.

Wśród form pomocy i wsparcia, z których mogli skorzystać rodzice wymienić można m.in.:

- poradnictwo psychologiczne, logopedyczne, pedagogiczne;
- indywidualne porady i konsultacje w Poradni oraz placówkach oświatowych;
- konsultacje dla rodzin dzieci z zaburzeniami mowy;
- psychoedukację rodziców poprzez prelekcje w szkołach i przedszkolach;
- pomoc bezstronnych mediatorów przy prowadzeniu rozmów mających na celu rozwiązywanie konfliktów zaistniałych na różnych płaszczyznach, np. nauczyciel – rodzic, rodzic – dziecko;
- indywidualne konsultacje dla rodziców uczniów podejmujących decyzje edukacyjno-zawodowe;
- terapię rodzinną;
- cykliczne spotkania warsztatowe „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać żeby dzieci do nas mówiły”;
- warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców dzieci przebywających w Domu Dziecka;
- „Rodzina w kryzysie rozstania – jak zadbać o potrzeby dziecka” – cykl 4 spotkań dla rodziców rozstających się;

- poradnictwo dla matek oraz ojców niemowląt i małych dzieci, mających potrzebę konsultacji dotyczącej doświadczeń, zachowań i emocji własnych oraz swojego dziecka;
- udzielanie, stosownie do potrzeb, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym logopedycznej i w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego w domu dzieci i młodzieży.

Siedlecka Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna swoją ofertę kieruje również do nauczycieli i wychowawców, proponując m.in.:

- poradnictwo i konsultacje psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne oraz z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego dla dyrektorów, pedagogów i nauczycieli;
- mediacje i warsztaty dla nauczycieli;
- prelekcje oraz warsztaty psychoedukacyjne i z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;
- szkolenia rad pedagogicznych;
- wsparcie merytoryczne dla nauczycieli, wychowawców i innych specjalistów zajmujących się pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkołach i przedszkolach;
- pomoc bezstronnych mediatorów przy prowadzeniu rozmów mających na celu rozwiązywanie konfliktów zaistniałych na różnych płaszczyznach, np. nauczyciel – rodzic, nauczyciel – uczeń;
- szkolenia dla pedagogów.

Ponadto Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siedlcach, na mocy porozumienia zawartego w dniu 21.03.2018 r. pomiędzy Ministrem Edukacji Narodowej a Prezydentem Miasta Siedlce, realizuje rządowy program „Za życiem”. Dzieci od chwili wykrycia niepełnosprawności lub zagrożenia niepełnosprawnością do podjęcia nauki w szkole, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do 3 roku życia, mogą zostać objęte następującymi formami wsparcia:

- 1) poradnictwem, poprzez udzielanie rodzicom specjalistycznych informacji dotyczących problemów rozwojowych dziecka oraz wskazywanie jednostek udzielających specjalistycznej pomocy dzieciom;
- 2) pomocą terapeutyczną, poprzez prowadzenie indywidualnych zajęć m.in. psychologicznych, rehabilitacyjnych, pedagogicznych, logopedycznych, integracji sensorycznej, terapii taktylnej, treningów słuchowych oraz zajęć grupowych, w tym psychomotorycznych.

3.5. Placówki wsparcia dziennego

Ważną rolę w obszarze wzmocnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny pełnią placówki wsparcia dziennego funkcjonujące na terenie Miasta. W ramach zadań zleconych, ze środków finansowych Miasta Siedlce, udzielane są dotacje na prowadzenie Świetlic.

Tabela Nr 24**Placówki wsparcia dziennego otrzymujące dofinansowanie z Miasta Siedlce w latach 2016-2018**

Lata	Liczba Świetlic otrzymujących dofinansowanie	Łączna liczba miejsc w Świetlicach	Łączna liczba dzieci uczęszczających na Świetlicę
2016	6	145	132
2017	6	145	132
2018	6	145	131

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Na przestrzeni lat 2016-2018 zmianie nie uległa liczba Świetlic działających na zlecenie Miasta Siedlce, jak również liczba oferowanych w nich miejsc. Łącznie do 6 Świetlic w 2018 roku uczęszczało 131 dzieci mających trudności w nauce, pochodzących z rodzin najuboższych, zagrożonych marginalizacją. Świetlice pełniły przede wszystkim funkcję opiekuńczą i wychowawczą. Dzieci spędzały aktywnie czas pod opieką osób dorosłych oraz otrzymywały m.in. pomoc w nauce, rozwiązywaniu problemów rodzinnych, rozwijaniu zainteresowań. Uczestniczyły w zajęciach plastycznych, muzycznych, sportowych, literackich, profilaktycznych i socjoterapeutycznych. Większość Placówek organizowała też dla swoich Wychowanków atrakcje podczas ferii zimowych i wakacji.

3.6. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny

Rodzinom, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie może udzielić pomocy m.in. w formie: pracy socjalnej, wsparcia realizowanego przez asystenta rodziny, czy usług mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji poprzez tworzenie grup samopomocowych.

Pracownicy socjalni, w ramach działań podejmowanych w środowisku, wspierali rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w szczególności poprzez udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w rozwiązywaniu problemów życiowych. Rodzinom udzielane było również wsparcie w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych (m.in. pomoc rzeczowa, finansowa, dożywianie dzieci na terenie placówek oświatowych). Pracownicy zawierali z rodziną kontrakty socjalne, mające na celu poprawę jej funkcjonowania w środowisku oraz wzmocnienie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Praca socjalna niejednokrotnie prowadzona była we współpracy z przedstawicielami innych instytucji (Policji, Sądu, placówek oświatowych, placówek służby zdrowia itp.) i organizacji pozarządowych działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Poprawa sytuacji życiowej rodzin, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego sprawowania opieki i wychowania dzieci należy również do zadań asystentów rodziny. Przydzielenie rodzinie asystenta odbywa się na wniosek pracownika socjalnego lub na wniosek sądu oraz w przypadku ubiegania się o wsparcie asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem” – na wniosek osoby zainteresowanej. Asystenci wykonują czynności służbowe w zadaniowym systemie pracy, co gwarantuje znaczną elastyczność i możli-

wość dopasowania do potrzeb wspieranych rodzin. Asystenci rodziny podejmują pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Głównymi przyczynami objęcia rodzin wsparciem asystenta są uzależnienia od alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. Innym z dominujących powodów, w związku z którym rodziny zostają objęte wsparciem, jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz nieporadność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zdarza się również, że przyczyna trudności w opiece nad dziećmi wynika z niepełnosprawności intelektualnej lub choroby psychicznej rodziców. Z kolei w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej asystenci rodziny podejmują pracę z rodziną dziecka, w celu umożliwienia jego powrotu do rodziny.

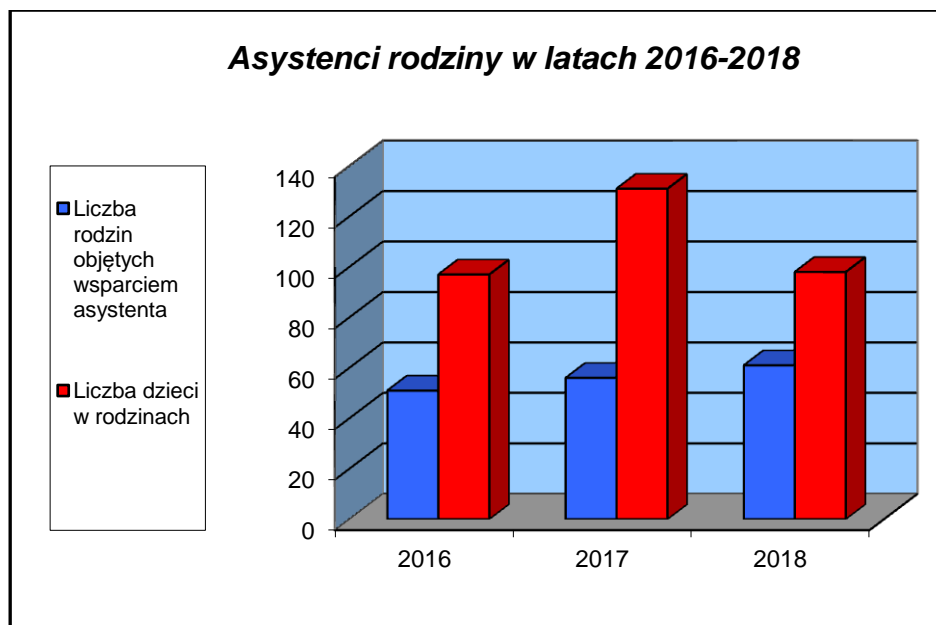
W codziennej pracy asystenci rodziny wykorzystują różnorodne formy pracy m.in. psychoedukację, treningi budżetowe, kulinarne oraz korzystają z oferty wsparcia specjalistycznego w zakresie pomocy medycznej, prawnej, psychologicznej, terapii odwykowej. Organizują też dla rodzin spotkania mające na celu wymianę ich doświadczeń i zapobieganie izolacji społecznej. Wymienić tu należy cykliczne spotkania edukacyjne dla rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (połączone z zajęciami dla dzieci), które odbywają się w ramach „Klubu Rodzica”. W 2018 roku na spotkania tej grupy samopomocowej uczęszczało 15 rodzin.

Tabela Nr 25

Wsparcie udzielane przez asystentów rodziny w latach 2016-2018

Lata	Liczba asystentów rodziny (liczba etatów)	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	Liczba dzieci w rodzinach
2016	5 osób (3,5 etatu)	51	97
2017	5 osób (3,5 etatu)	56	131
2018	5 osób (3,5 etatu)	61	98

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zatrudniał 5 asystentów rodziny, w łącznym wymiarze 3,5 etatu. Z roku na rok liczba rodzin objętych wsparciem asystenta zwiększała się, przy czym liczba dzieci w tych rodzinach na przestrzeni 2016-2018 roku była zmienna. W 2018 roku wsparciem asystenta objętych było 61 rodzin i 98 dzieci w tych rodzinach.

3.7. Realizacja rządowych programów

Ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.) wprowadzono systemowe wsparcie polskich rodzin – świadczenie wychowawcze, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze z Programu Rodzina 500 plus mogli otrzymać rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18. roku życia w wysokości 500,00 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko. W przypadku pierwszego lub jedyne dziecko świadczenie wychowawcze przysługiwało wówczas, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800,00 zł bądź 1200,00 zł w sytuacji, gdy w składzie rodziny było dziecko niepełnosprawne. Według stanu na dzień 31.12.2018 r. w rejestrze świadczeniobiorców figurowało 5406 rodzin, w stosunku do których ustalone zostało prawo do świadczenia wychowawczego. Średnia liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko w rodzinie w wieku do ukończenia 18. roku życia, z uwagi na spełnienie kryterium dochodowego, wyniosła 2411 rodzin. Średnia liczba przyznanych świadczeń wychowawczych za okres od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. wyniosła 8157 świadczeń na pierwsze i kolejne dziecko w rodzinie w wieku do ukończenia 18. roku życia. Poniesione zaś z budżetu państwa wydatki na wypłatę świadczeń wychowawczych w 2018 roku wyniosły 48.825.951,00 zł.

Tabela Nr 26
Realizacja programu „500+” w latach 2016-2018

Lata	Średnia liczba rodzin pobierających świadczenie na pierwsze dziecko	Średnia liczba przyznanych świadczeń na pierwsze i kolejne dziecko	Wydatki na wypłatę świadczenia
2016*	2921	8035	36.037.015,00 zł
2017	2797	8287	49.595.123,77 zł
2018	2411	8157	48.825.951,00 zł

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

*Pierwszy okres, na jaki ustalone zostało prawo do świadczenia rozpoczął się z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, tj. od 1 kwietnia 2016 r.

Poza pomocą w formie świadczenia wychowawczego, na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. poz. 1061), ustanowiono program, na podstawie którego rodziny, bez względu na dochód, otrzymują raz w roku 300,00 zł, w związku z rozpoczęciem przez dziecko roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20. roku życia lub 24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Liczba przyznanych świadczeń za okres od 01.07.2018 r. do 31.12.2018 r. wyniosła 9167. Poniesione z budżetu państwa w 2018 r. wydatki na wypłatę świadczeń „Dobry start” wyniosły 2.747.700,00 zł.

Z kolei wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym realizowane jest dzięki wieloletniemu programowi „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Pomoc w zakresie dożywiania mogła być przyznana nieodpłatnie osobom i rodzinom, których dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał 150% kryterium dochodowego pomocy społecznej. Ośrodek w ramach Programu udzielał pomocy w formie posiłku dzieciom uczęszczającym do żłobków, przedszkoli, szkół i osobom dorosłym, które własnym staraniem nie mogły go sobie zapewnić, a także w postaci świadczenia pieniężnego (zasiłku celowego) na zakup posiłku lub żywności dla:

- dzieci do 6 r.ż. nieuczęszczających do żłobka i przedszkola;
- dzieci w wieku szkolnym, które na podstawie orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej, ze względu na stan zdrowia, realizują obowiązek szkolny poprzez indywidualne nauczanie w domu;
- uczniów uczęszczających do szkół, w których nie ma stołówek;
- dzieci w okresie wakacji;
- dzieci lub osób dorosłych, które nie korzystają z posiłków w punktach zbiorowego żywienia, w związku z koniecznością stosowania diety.

W 2018 roku tą formą pomocy objęto łącznie 2175 osób, w tym systematyczną pomocą objęto 556 dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, 630 uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz 114 najuboższych osób dorosłych. Pozostałe osoby objęte były pomocą jednorazową. Sfinansowano łącznie 88851 posiłków w szkole i przedszkolu na kwotę 310.477,00 zł, 18077 obiadów dla dorosłych na kwotę 162.542,00 zł oraz 1334 zasiłki celowe na kwotę 279.257,00 zł. Całkowity koszt realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku wyniósł 777.433,00 zł, z czego ze środków własnych Miasta sfinansowano kwotę 316.800,00 zł, tj. 40,75%.

Tabela Nr 27

Realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1.	Wydatki ogółem	808.851,00 zł	772.545,00 zł	777.433,00 zł
1.1.	w tym wydatki ze środków miasta	328.851,00 zł	309.166,00 zł	316.800,00 zł
2.	Liczba rodzin objętych pomocą w formie zasiłku celowego	496	516	512
3.	Liczba świadczeń - zasiłek celowy na zakup posiłku lub żywności	1 103	1 255	1 334
4.	Liczba rodzin korzystających z posiłku	748	686	630
5.	Liczba osób korzystających z posiłku - ogółem	1 239	1 108	1 025
5.1.	w tym osób dorosłych	162	142	114
5.2.	w tym dzieci i uczniów	1 077	966	911
6.	Liczba wykorzystanych posiłków - ogółem	146 073	125 200	106 928
6.1.	w tym przez osoby dorosłe	25 436	21 841	18 077
6.2.	w tym przez dzieci i uczniów	120 637	103 359	88 851
7.	PROGRAM OSŁONOWY			
7.1.	Liczba dzieci korzystających z posiłku	90	72	76
7.2.	Liczba wydanych posiłków	7 896	7 173	7 207

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

4. Organizacja pieczy zastępczej w Mieście Siedlce

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno następować po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny. Zgodnie z art. 32 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiat organizuje pieczę za-

stępczą w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Ustawodawca wyróżnił dwie formy pieczy zastępczej: rodzinną pieczę zastępczą oraz instytucjonalną pieczę zastępczą. Rodzinną pieczę zastępczą tworzą rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinne domy dziecka. Instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie powiatu tworzą placówki opiekuńczo-wychowawcze. Ustawodawca w systemie pieczy zastępczej tworzy instytucję „organizatora rodzinnej pieczy zastępczej”, która odpowiada za wspieranie rodzin pełniących funkcję rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka w zakresie prawidłowego wypełniania zadań oraz za organizację i zapewnienie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Prezydent Miasta Siedlce zarządzeniem Nr 345/2011 z dnia 28 września 2011 r. wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Bezpośrednio zadania w zakresie wspierania osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą wykonują koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. W 2018 roku MOPR zatrudniał 4 koordynatorów, którzy wykonywali swoją pracę w zadaniowym systemie czasu pracy, co umożliwiało im dostosowanie się do indywidualnych potrzeb rodzin.

4.1. Rodzinna piecza zastępcza

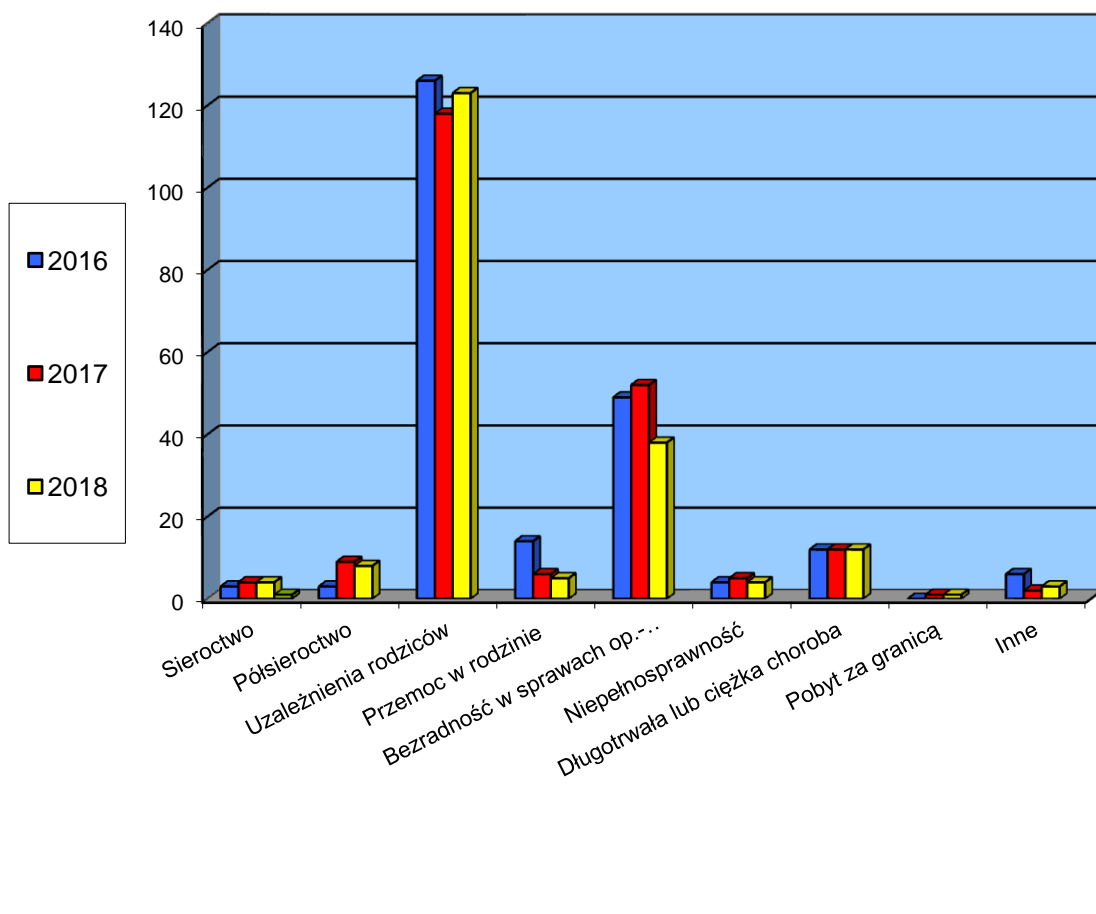
Tabela Nr 28

Powody umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w latach 2016-2018

Powody	2016	2017	2018
Sieroctwo	3	4	4
Pólsieroctwo	3	9	8
Uzależnienia rodziców	126	118	123
Przemoc w rodzinie	14	6	5
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	49	52	38
Niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	4	5	4
Długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	12	12	12
Ubóstwo	0	0	0
Bezrobocie	0	0	0
Nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	0	0	0
Pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców	0	1	1
Inne	6	2	3

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Powody umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w latach 2016-2018

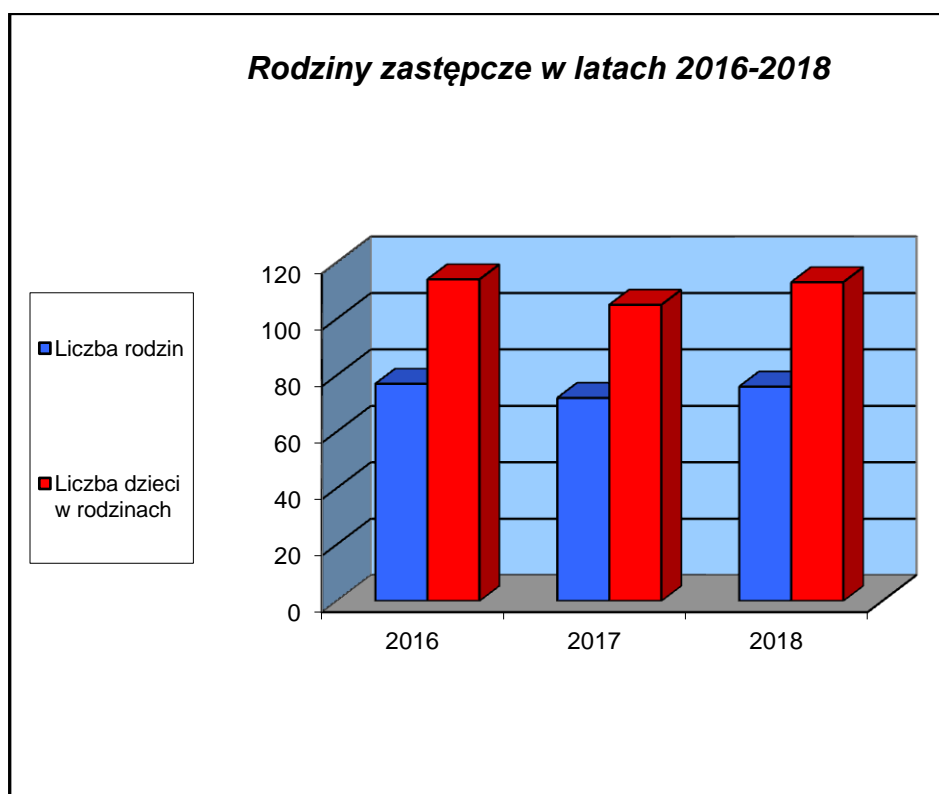
Analiza danych zawartych w sprawozdaniach pokazuje, że dominującym powodem umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych były uzależnienia rodziców (58% wszystkich powodów w 2016 roku i 62,1% w 2018 roku). Konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną wynikała również z bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (największy odsetek – 24,9% odnotowano w 2017 roku).

Tabela Nr 29

Liczba rodzin zastępczych i dzieci przebywających w tych rodzinach w latach 2016-2018

Lata	Rodziny zastępcze zamieszkałe na terenie Miasta Siedlce		Rodziny zastępcze zamieszkałe na terenie innych powiatów, do których skierowano dzieci pochodzące z Miasta Siedlce	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba skierowanych dzieci
2016	64	94	13	20
2017	61	87	11	18
2018	64	93	12	20

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

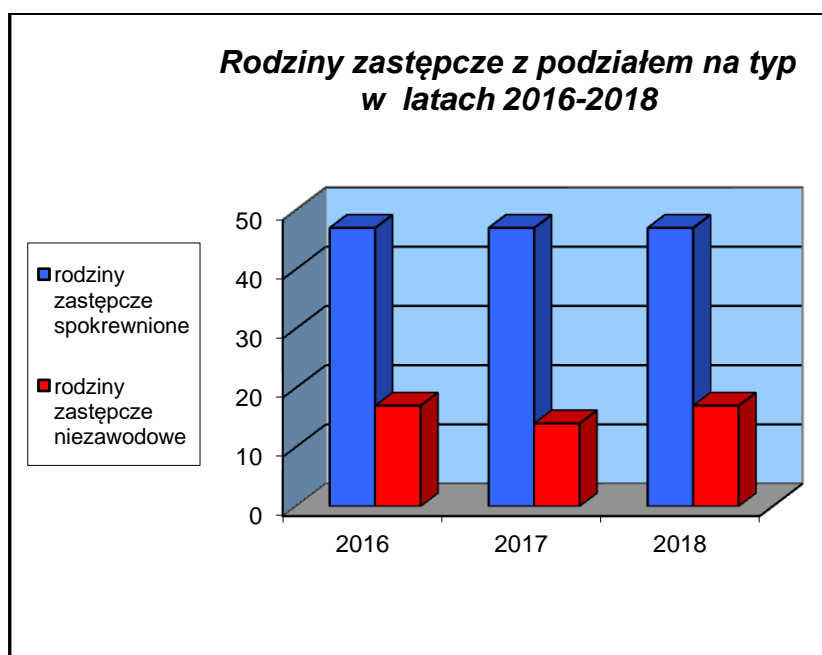
W latach 2016-2018 liczba rodzin zastępczych wykazywała tendencję zmienną – z 77 w 2016 roku zmalała do 72 w 2017 roku, by następnie wzrosnąć do 76 rodzin w 2018 roku. W tym samym czasie liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych wzrosła ze 104 w 2016 roku do 113 w 2018 roku.

Tabela Nr 30

Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typ, zamieszkałych na terenie Miasta Siedlce i dzieci przebywających w tych rodzinach w latach 2016-2018

Lata	Liczba rodzin zastępczych zamieszkałych na terenie Miasta Siedlce			Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie Miasta Siedlce		
	rodziny zastępcze spokrewnione	rodziny zastępcze niezawodowe	rodziny zastępcze zawodowe	rodziny zastępcze spokrewnione	rodziny zastępcze niezawodowe	rodziny zastępcze zawodowe
2016	47	17	0	73	21	0
2017	47	14	0	71	16	0
2018	47	17	0	67	26	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

W analizowanym okresie wśród ogółu rodzin zastępczych zamieszkujących w Siedlcach zasadniczy odsetek stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem (73,4% w 2016 i 2018 roku). Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, będący wstępniymi lub rodzeństwem dziecka. Drugą grupą pod względem liczebności były rodziny zastępcze niezawodowe, które w latach 2016 i 2018 stanowiły 26,6% ogółu rodzin zastępczych w Mieście Siedlce (w 2017 roku – 23%). Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania

nad nim pieczy zastępczej, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka – krewni i powinowaci oraz niespokrewnieni.

Rodzinie zastępczej na każde umieszczone dziecko przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania. Zgodnie ustawą *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* rodzinie zastępczej spokrewnionej przysługuje świadczenie w kwocie 694,00 zł miesięcznie (do 31 maja 2018 r. – 660,00 zł) na każde umieszczone dziecko, natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka przysługuje świadczenie w wysokości 1.052,00 zł miesięcznie (do 31 maja 2018 r. – 1.000,00 zł). Rodziny zastępcze, które pełniły tę funkcję przed dniem 1 stycznia 2012 r. otrzymują comiesięczną pomoc finansową na podstawie przepisów ustawy *o pomocy społecznej*, w wysokości od 40% do 80% kwoty podstawy wynoszącej 1.647,00 zł (w zależności od wieku, stanu zdrowia), pomniejszoną o 50% dochodu dziecka.

Ponadto, zgodnie z art. 80 ust. 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* „rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka do świadczenia (...) na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, zwany dalej dodatkiem wychowawczym”. W 2018 roku dodatek ten otrzymały 54 rodziny zastępcze na 79 umieszczonych w nich dzieci. Jeżeli chodzi o realizację rządowego programu „Dobry start” to rodzinom zastępczym i dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 300,00 zł w związku z rozpoczęciem roku szkolnego przez umieszczone dziecko. W 2018 roku wypłacono z tego tytułu 135 świadczeń na kwotę 40.500,00 zł.

Rodziny zastępcze, poza wsparciem finansowym, wynikającym z przepisów ustawy, mogą korzystać również z niefinansowej pomocy. Jedną z takich form wsparcia jest objęcie rodziny na jej wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto pracownicy MOPR utrzymują stałą współpracę z rodzinami zastępczymi, dostarczają wiedzy i wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych i socjalnych, umożliwiają dostęp do poradnictwa specjalistycznego, informują o przysługujących uprawnieniach, na bieżąco monitorują sytuację i funkcjonowanie rodzin oraz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze z terenu Miasta mają możliwość udziału w szkoleniach, które wzmacniają ich kompetencje w zakresie sprawowania pieczy zastępczej nad dzieckiem, a także udziału w grupie wsparcia. Szkolenia rodzin prowadzi dwóch trenerów, zatrudnionych na stanowisku pedagoga w MOPR. Prowadzą oni również grupę wsparcia dla rodzin zastępczych. W 2018 roku zostało przeprowadzone szkolenie z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej, w której wzięło udział 8 osób. W ciągu roku odbyło się także 7 spotkań grupy wsparcia.

4.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej może być umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Podstawą skierowania dziecka do placówki jest postanowienie sądu albo wniosek rodziców lub opiekunów prawnych. Placówka zapewnia dziecku całodobową opiekę i wy-

chowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe i rozwojowe, a także zapewnia możliwość korzystania z przysługujących mu świadczeń zdrowotnych, jak również kształcenia. Z założenia, pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć charakter przejściowy do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej/adopcyjnej.

Na terenie Miasta Siedlce w 2018 r. funkcjonowało 16 placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- „Dom pod Kasztanami” Dom Dziecka – placówka publiczna typu socjalizacyjnego;
- 14 placówek w ramach Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce w Polsce – placówki niepubliczne typu rodzinnego prowadzone na zlecenie Miasta Siedlce;
- Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa – placówka niepubliczna typu socjalizacyjnego prowadzona na zlecenie Miasta Siedlce przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce.

Tabela Nr 31

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta Siedlce w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016 Liczba dzieci	2017 Liczba dzieci	2018 Liczba dzieci
„Dom pod Kasztanami” Dom Dziecka w Siedlcach placówka socjalizacyjna	43	38	40
Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce 14 placówek typu rodzinnego oraz Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa placówka socjalizacyjna	98	87	84

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

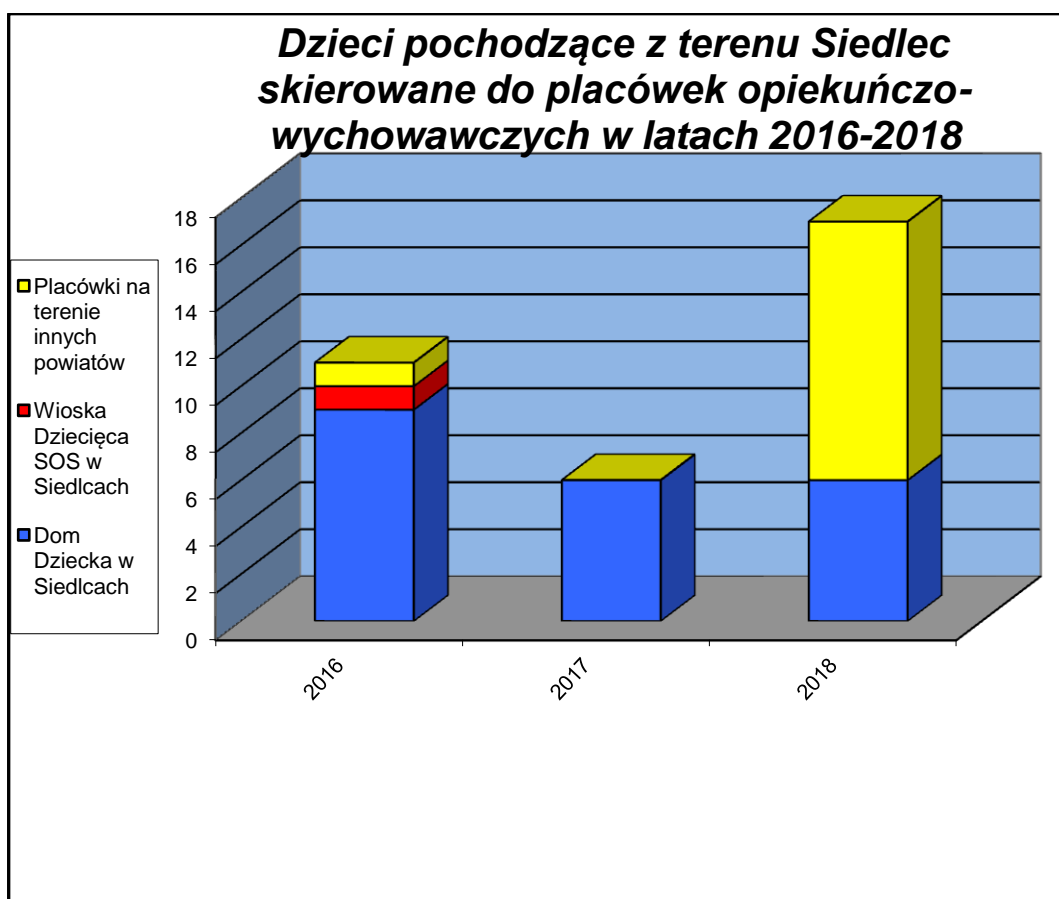
W lutym 2019 roku, w ramach Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce w Polsce, dodatkowo powołano w Siedlcach placówkę socjalizacyjną „Przystań”, przeznaczoną dla 8 dzieci.

Tabela Nr 32

Liczba dzieci pochodzących z terenu Siedlec skierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2016-2018

Lata	Liczba dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym umieszczonych w:		
	„Domu pod Kasztanami” Domu Dziecka w Siedlcach	Wiosce Dziecięcej SOS w Siedlcach	Placówkach na terenie innych powiatów
2016	9	1	1
2017	6	0	0
2018	6	0	11

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie kieruje dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych zlokalizowanych na terenie Miasta Siedlce. Ponadto pokrywa koszty utrzymania dzieci pochodzących z terenu Siedlec umieszczonych w placówkach na terenie innych powiatów. W 2018 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów umieszczono 11 dzieci (w roku 2016 – 1 dziecko). Odpowiednio w 2018 roku do „Domu pod Kasztanami” Domu Dziecka w Siedlcach skierowano 6 dzieci pochodzących z Siedlec

(tyle samo w 2017 roku), a w 2016 roku – 9 dzieci. Do Wioski Dziecięcej SOS w Siedlcach w analizowanym okresie skierowano 1 dziecko w 2016 roku.

4.3. Osoby usamodzielniane

Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletniości, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

- 1) przyznaje się pomoc na:
  - a) kontynuowanie nauki,
  - b) usamodzielnienie,
  - c) zagospodarowanie;
- 2) udziela się pomocy w uzyskaniu:
  - a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
  - b) zatrudnienia;
- 3) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Tabela Nr 33

Pomoc osobom usamodzielnianym, opuszczającym pieczę zastępczą (rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze) udzielona w latach 2016-2018

Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018	
	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	33	108.641,00	30	129.831,00	24	128.638,00
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	7	35.970,00	10	42.576,00	8	36.116,00
Jednorazowa pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	10.478,00	12	19.090,00	9	15.616,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

Osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą, obejmowana była pracą socjalną mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Wychowankowie mogli również zostać objęci wsparciem finansowym w postaci świadczenia na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie, czy na zagospodarowanie.

W 2018 roku udzielono pomocy na kontynuowanie nauki na łączną kwotę 128.638,00 zł, przyznając 253 świadczenia. Wsparcie wypłacono wówczas 14 usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych oraz 10 wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Warunkiem przyznania pomocy na usamodzielnienie było opracowanie przez osobę usamodzielnianą, wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, indywidual-

nego programu usamodzielniania. Jednorazową pomoc pieniężną na usamodzielnienie w 2018 roku wypłacono 8 osobom, na łączną kwotę 36.116,00 zł. Z kolei 9 osób w 2018 roku otrzymało pomoc na zagospodarowanie w łącznej kwocie 15.616,00 zł.

Zgromadzone dane pokazują, że w 2018 roku 71,3% wszystkich wydatków na usamodzielnienie stanowiły koszty związane z kontynuowaniem nauki (dla porównania: w 2017 roku było to 67,8%, a w 2016 roku 70,1%).

Należy zaznaczyć, że pomoc w usamodzielnieniu kierowana może być również do osób pełnoletnich opuszczających dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy (zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej).

Tabela Nr 34

Pomoc osobom usamodzielnianym, o których mowa w art. 88 ustawy o pomocy społecznej, udzielona w latach 2016-2018

Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018	
	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	5	19.631,00	8	27.008,00	7	26.662,00
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	10.332,00	0	0	4	6.929,00
Jednorazowa pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	2	6.555,00	2	2.848,00	4	5.947,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach

5. Problemy społeczne w środowisku lokalnym postrzegane z perspektywy specjalistów działających na rzecz rodzin (ankieta)

W ramach prac przygotowawczych, na potrzeby opracowywanego Programu, przeprowadzono badanie ankietowe wśród specjalistów z terenu naszego Miasta pracujących na rzecz dzieci i rodzin. Ankiety przekazane zostały m.in. do siedleckich szkół, przedszkoli, żłobków i świetlic. Wypełnili ją także pracownicy socjalni MOPR, asystenci rodziny, koordynatorzy pieczy zastępczej, kuratorzy sądowi, a także pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Siedlcach.

Kwestionariusz zawierał 25 pytań, w większości półotwartych, zawierających przykładowe odpowiedzi (najczęściej do trzech wskazań), w tym niektóre z możliwością podania własnej propozycji. Ankieta była anonimowa, jedynie w części końcowej znalazła się metryczka (płeć, wiek, staż pracy, wykształcenie, dodatkowe kwalifikacje).

Analizując wybrane pytania ankiety chcieliśmy poznać opinie przedstawicieli różnych grup zawodowych na temat skali problemów społecznych w mie-

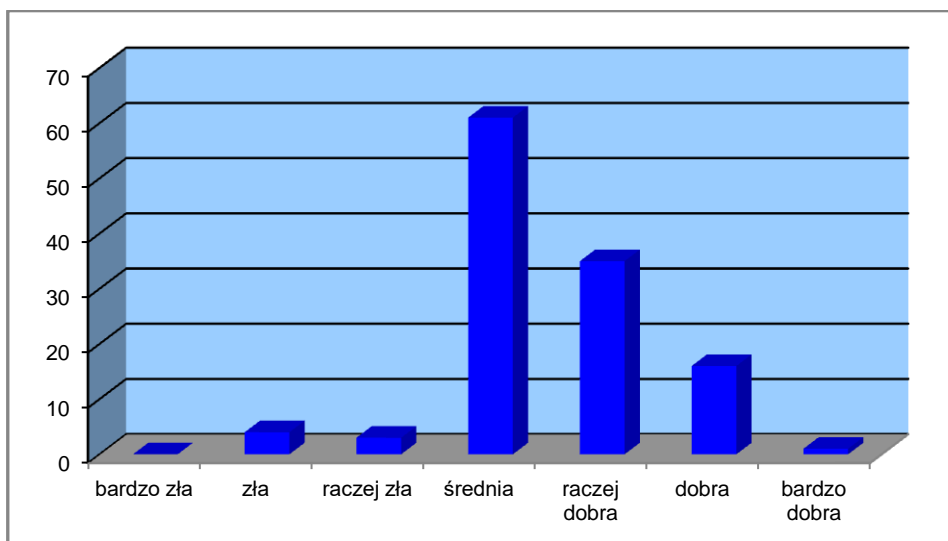
ście, w szczególności dotyczących życia siedleckich rodzin, przyczyn ich występowania, znajomości zasobów miasta w zakresie możliwości udzielania pomocy i wsparcia oraz działań, jakie zdaniem ankietowanych należy podjąć, aby poprawić sytuację w zagrożonych obszarach.

Do Ośrodka wpłynęło 120 wypełnionych kwestionariuszy (w tym 106 wypełnionych przez kobiety i 14 przez mężczyzn). Największą grupę reprezentowały osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat (41 osób) oraz 46-55 (43 osoby). Pozostałych 20 osób zaznaczyło przedział 26-35 lat, 14 osób – określiło swój wiek na powyżej 55 lat, a 2 osoby na poniżej 25 lat i 25 lat. Znaczącą grupę stanowiły osoby ze stażem pracy powyżej 21 lat (52 osoby), następnie 13-21 lat (27 osób), w dalszej kolejności 4-12 lat (19 osób) oraz poniżej 3 lat i 3 lata – 11 osób (jedna osoba nie wypełniła metryczki w tym zakresie). Wśród osób wypełniających ankietę 113 posiadało wykształcenie wyższe, 4 osoby ukończyły szkołę policealną, a 3 średnią. 71 osób ukończyło studia podyplomowe, a 7 osób – specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały wyniki badania ankietowego.

Pytanie Nr 1

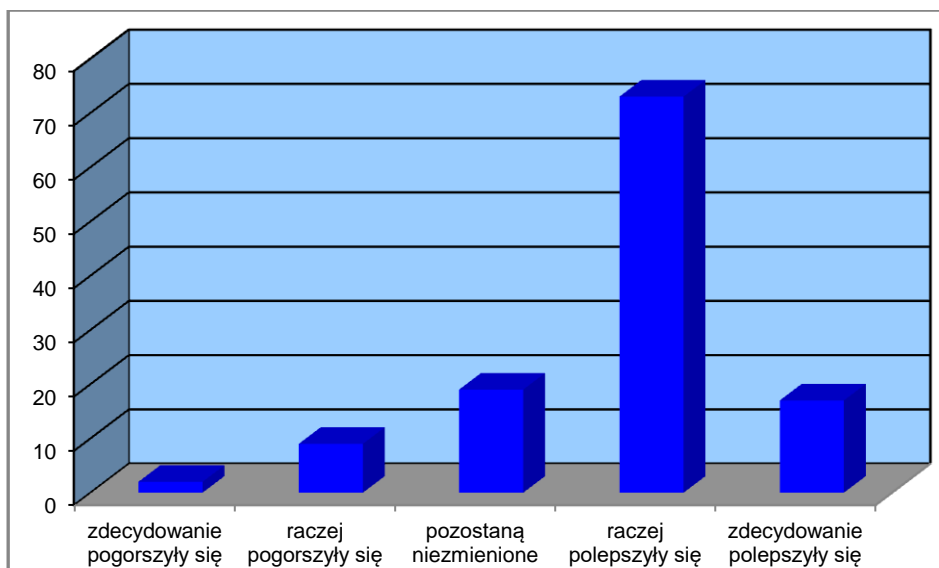
Jak ocenia Pan/Pani aktualną sytuację materialno-bytową mieszkańców Siedlec (osób i rodzin)? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Zdaniem większości respondentów (61 osób) aktualna sytuacja materialno-bytowa mieszkańców Siedlce jest *średnia*. 35 osób zaznaczyło odpowiedź: *raczej dobrą*, a 16 - *dobłą*. Żadna z osób wypełniających ankietę nie oceniła, że jest ona *bardzo zła*.

Pytanie Nr 2

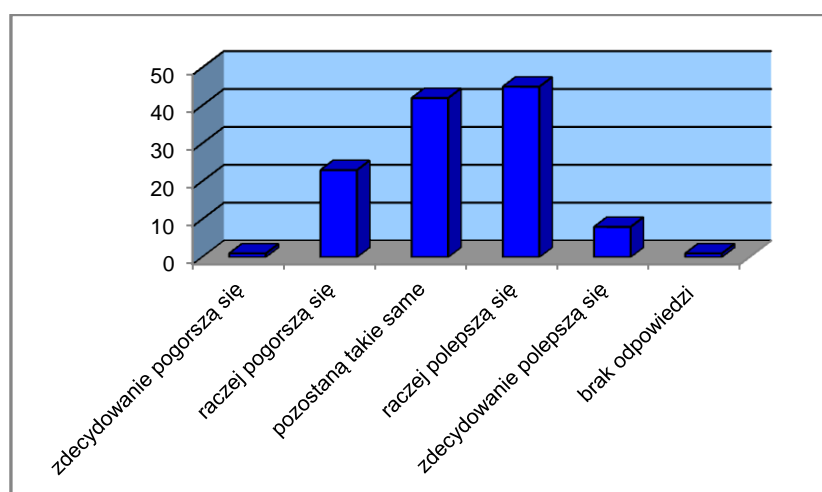
Czy warunki życia mieszkańców Siedlec (osób i rodzin) pogorszyły się, czy poprawiły w stosunku do poprzednich kilku lat? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Według respondentów warunki życia mieszkańców Siedlec *raczej polepszyły się* w stosunku do poprzednich kilku lat (73 osoby), *pozostały niezmienione* (19 osób) lub *zdecydowanie polepszyły się* (17 osób).

Pytanie Nr 3

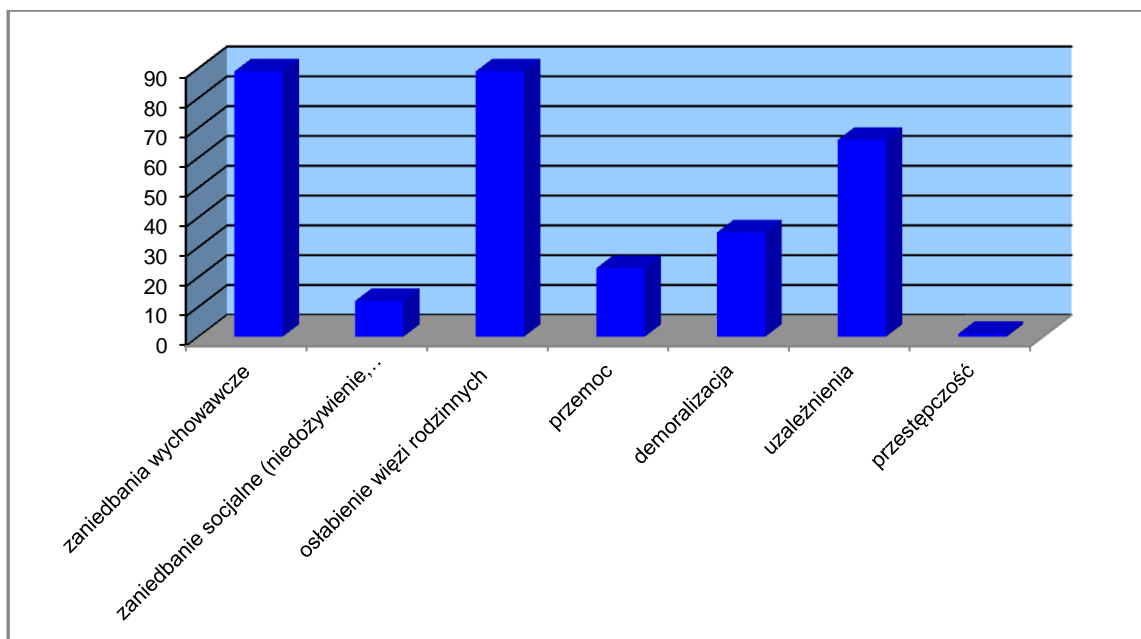
Jak według Pana/Pani w ciągu najbliższych kilku lat zmienią się warunki życia mieszkańców (osób i rodzin)? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

W ciągu najbliższych kilku lat, zdaniem respondentów, warunki życia mieszkańców *raczej polepszą się* (45 osób) lub *pozostaną takie same* (42 osoby). 24 osoby uważają, że pogorszą się, w tym 23 osoby zaznaczyły odpowiedź *raczej pogorszą się*, a 1 osoba – *zdecydowanie pogorszą się*.

Pytanie Nr 4

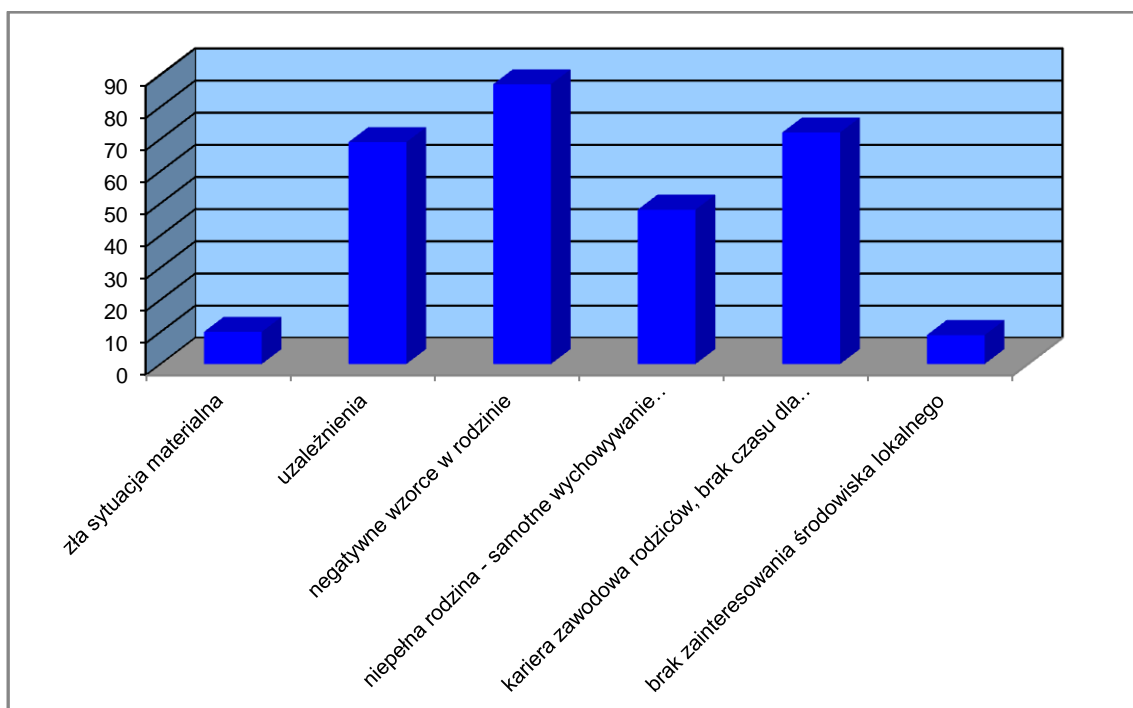
Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/Pani najczęściej? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi)

Jeżeli chodzi o negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży to tyle samo respondentów najczęściej dostrzega *zaniedbania wychowawcze* (89 osób) co *osłabienie więzi rodzinnych* (89 osób). W dalszej kolejności zaznaczono *uzależnienia* (66 osób) oraz *demoralizację* (35 osób). Pojedyncze osoby wpisały również: brak czasu dla dzieci, nadopiekuńczość, brak empatii.

Pytanie Nr 5

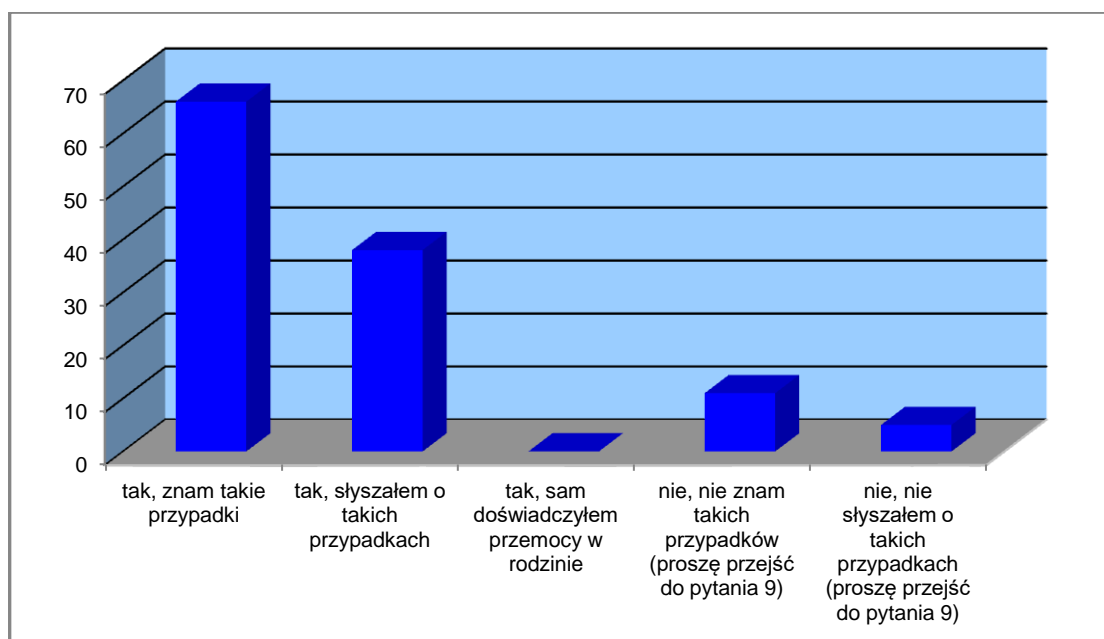
Jakie według Pana/Pani są przyczyny występowania problemów w rodzinach? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi)

Przyczyn występowania problemów w rodzinach respondenci upatrują przede wszystkim w *negatywnych wzorcach w rodzinie* (87 osób), następnie w skupieniu się na *karierze zawodowej rodziców i braku czasu dla dzieci* (72 osoby) oraz w *uzależnieniach* (69 osób).

Pytanie Nr 6

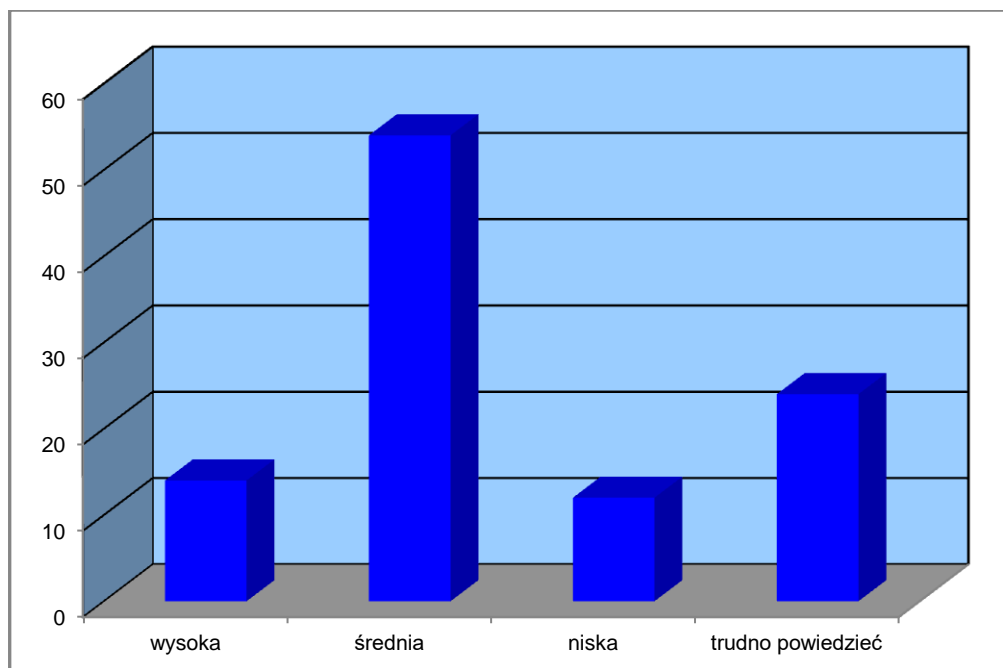
Czy według Pana/Pani wiedzy w rodzinach zamieszkujących na terenie naszego miasta istnieje zjawisko przemocy domowej? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Większość respondentów uważa, że w rodzinach zamieszkujących na terenie naszego miasta istnieje zjawisko przemocy domowej. Odpowiedzi twierdzącej udzieliły 104 osoby, w tym 66 osób zaznaczyło: *tak, znam takie przypadki*, a 38 osób: *tak, słyszałem o takich przypadkach*. Tylko 16 osób nie zna bądź nie słyszało o takich przypadkach.

Pytanie Nr 7

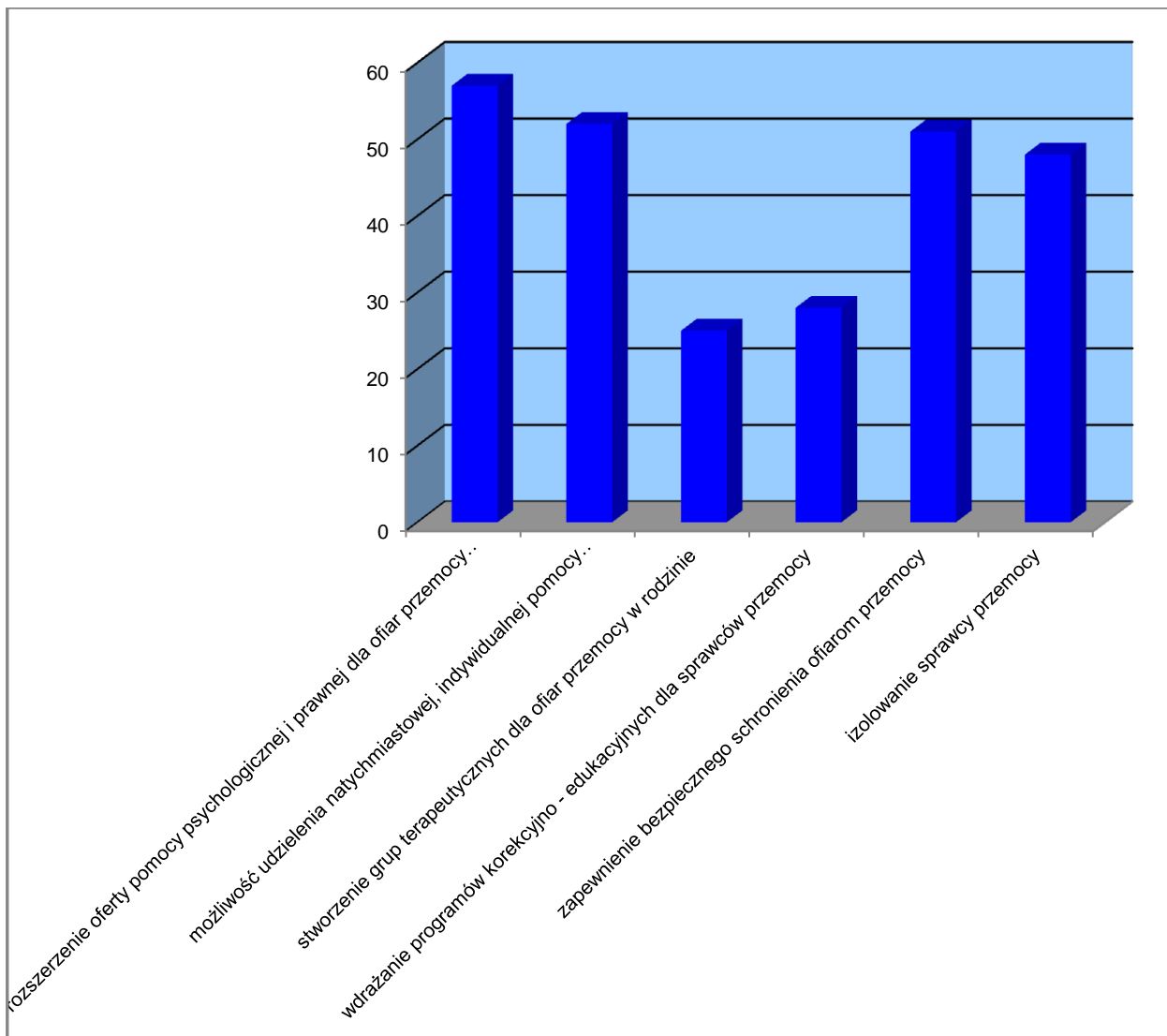
Jeśli tak, to jaka jest Pana/Pani zdaniem skala zjawiska przemocy? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Zdaniem respondentów skala zjawiska przemocy jest *średnia* (54 osoby). 24 osoby zaznaczyły w tym pytaniu odpowiedź: *trudno powiedzieć*. 14 osób uważa, że skala zjawiska jest *wysoka*, natomiast 12 z pytanych osób, że *niska*.

Pytanie Nr 8

Jakie działania według Pana/Pani należałoby podjąć przede wszystkim, aby zapobiegać przemocy i minimalizować jej skutki? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi)

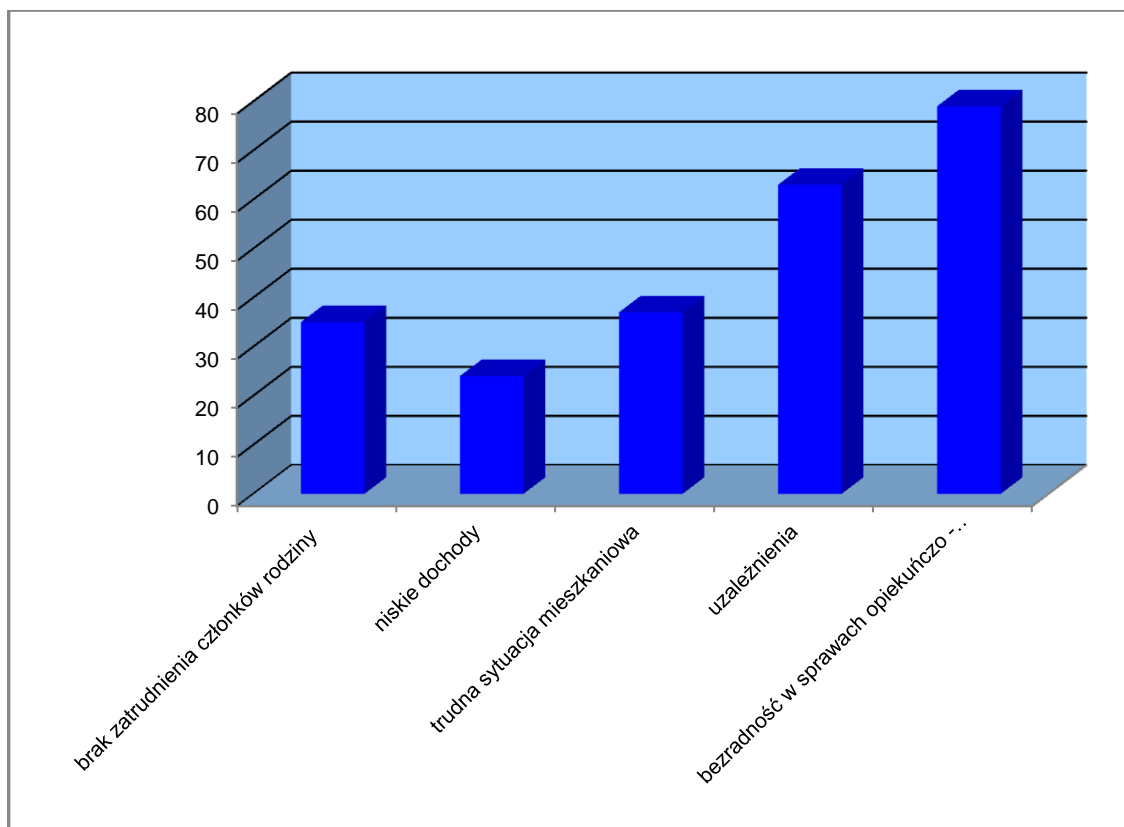

W zakresie działań, jakie należałoby podjąć, aby zapobiegać przemocy i minimalizować jej skutki najczęściej osób wskazało na *rozszerzenie oferty pomocy psychologicznej i prawnej dla ofiar przemocy i ich rodzin* (57 osób), w dalszej kolejności zaznaczono *możliwość udzielenia natychmiastowej, indywidualnej pomocy psychologicznej ofiarom przemocy* (52 osoby) i *zapewnienie bezpiecznego schronienia ofiarom przemocy* (51 osób).

Pytanie Nr 9

Jakie są według Pana/Pani główne problemy rodzin wielodzietnych w Siedlcach? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi)

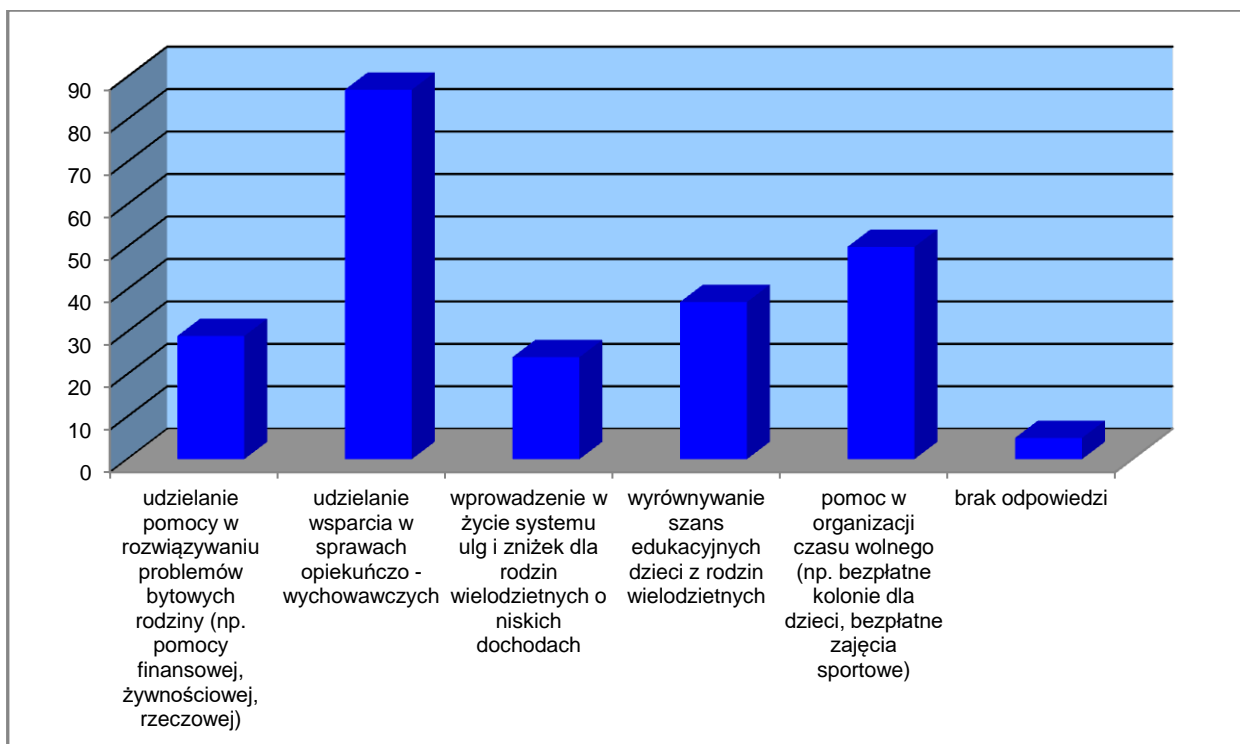

Respondenci podkreślają, że głównymi problemami rodzin wielodzietnych w Siedlcach są *bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych* (79 osób) oraz *uzależnienia* (63 osoby). 37 osób wskazało również na *trudną sytuację mieszkaniową*, a 35 na *brak zatrudnienia członków rodziny*. Pojawiły się również pojedyncze dopiski wskazujące np. na: brak społecznego wsparcia, brak odpowiedzialności za siebie i rodzinę, niskie zainteresowanie ze strony rodziców w zakresie możliwości bycia z dziećmi, brak umiejętności gospodarowania budżetem domowym, uzależnienie od pomocy finansowej MOPR.

Pytanie Nr 10

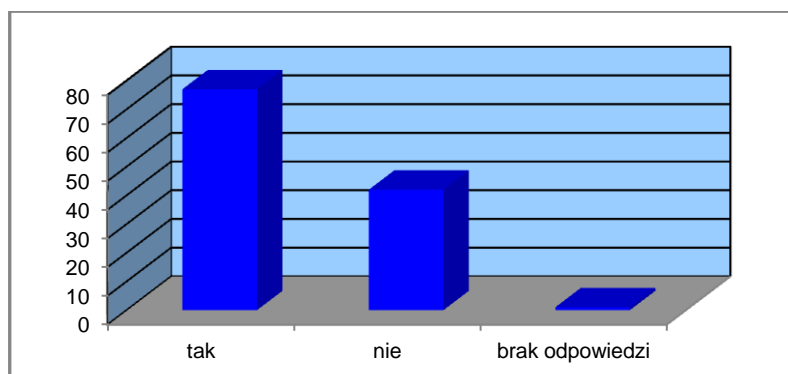
Jakie według Pana/Pani należałoby podjąć działania na rzecz rozwiązywania problemów rodzin wielodzietnych w Siedlcach? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi)

Respondenci wypowiedzieli się w kwestii działań, które należałoby podjąć, aby poprawić sytuację rodzin wielodzietnych. Najwięcej osób, bo aż 87 wskazało na *udzielanie wsparcia w sprawach opiekuńczo-wychowawczych*, 50 osób na *pomoc w organizacji czasu wolnego*, zaś 37 zaznaczyło, że należałoby zwrócić uwagę na *wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z rodzin wielodzietnych*. Zarówno w tym, jak i w poprzednim pytaniu pojawiły się głosy dotyczące programu „500+”. Zasadniczo koncentrowały się one na postulatach, aby wprowadzić system rozliczeń z pobieranych świadczeń oraz zmusić osoby, które je pobierają do większej aktywności i odpowiedzialności za własne życie.

Pytanie Nr 11

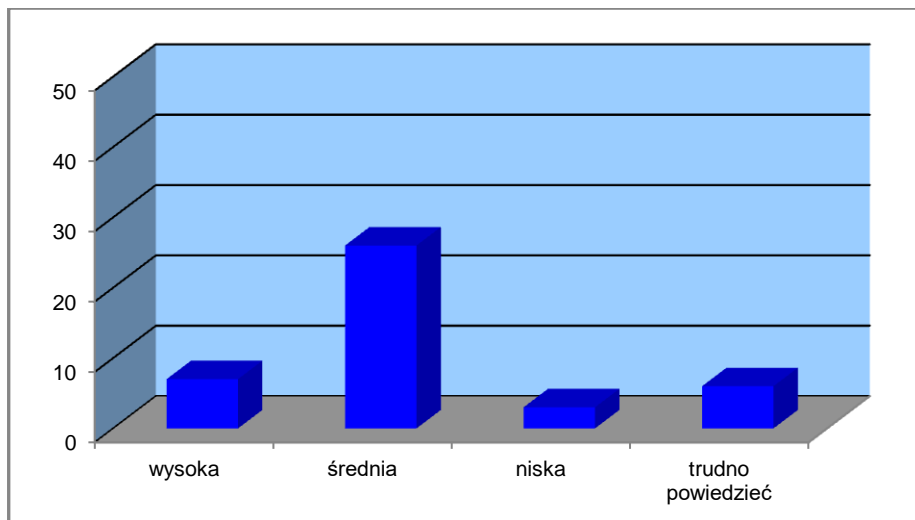
Czy według Pana/Pani większość rodziców zapewnia swoim dzieciom właściwe warunki rozwoju i wychowania? (jeśli tak, proszę przejść do pytania 14)

77 pytanym uważa, że większość rodziców zapewnia swoim dzieciom właściwe warunki rozwoju i wychowania. Odpowiedzi przeczącej udzieliły 42 osoby.

Pytanie Nr 12

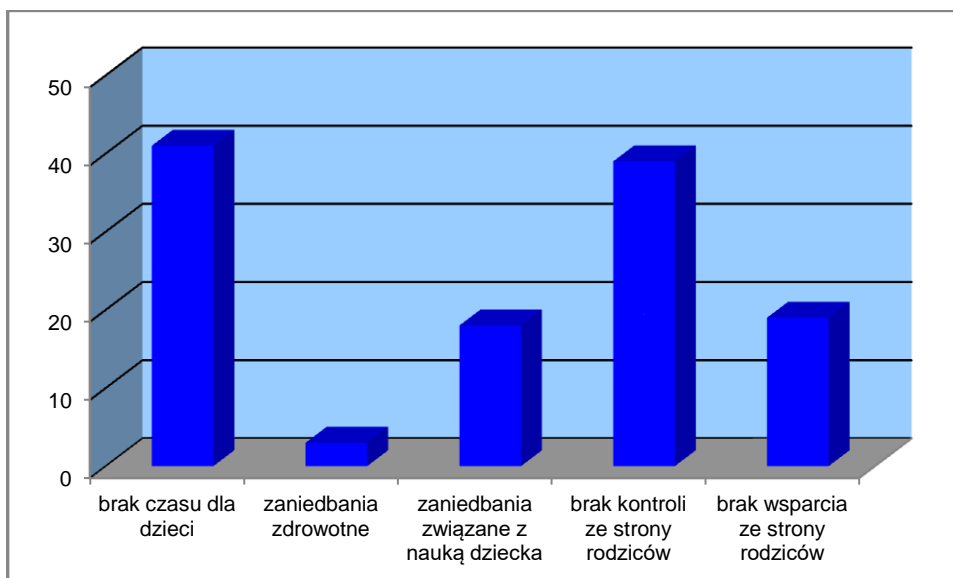
Jeśli nie, to jaka jest według Pana/Pani skala tego zjawiska? (tj. zjawiska zaniedbywania dzieci)

Wśród osób, według których większość rodziców nie zapewnia swoim dzieciom właściwych warunków rozwoju i wychowania najczęściej ankietowanych określiło skalę tego zjawiska jako *średnią* (26 osób).

Pytanie Nr 13

Jeśli nie, to jakie zaniedbania obserwuje Pan/Pani najczęściej? (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi)

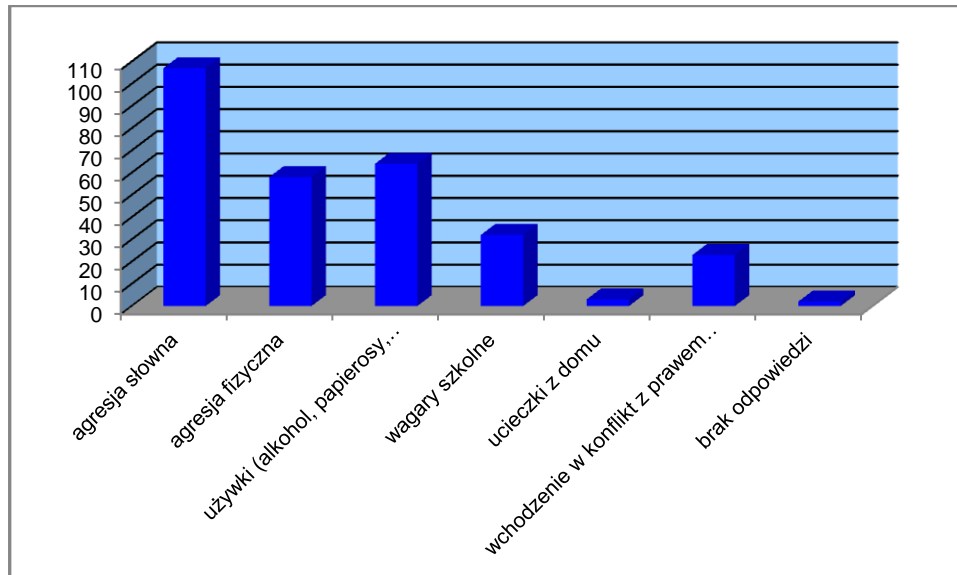

Grupa respondentów negatywnie oceniająca zapewnianie przez rodziców właściwych warunków rozwoju i wychowania wskazała również na najczęściej obserwowane zaniedbania. I tak w kolejności natężenia ich występowania wymieniono: *brak czasu dla dzieci*, *brak kontroli ze strony rodziców*, *brak wsparcia ze strony rodziców*, *zaniedbania związane z nauką dziecka*, *zaniedbania zdrowotne*. Ponadto specjaliści wypełniający ankietę ze swojej strony

dodali m.in.: brak konsekwencji, możliwość i dostęp do gier komputerowych w nieograniczonym czasie, obojętność.

Pytanie Nr 14

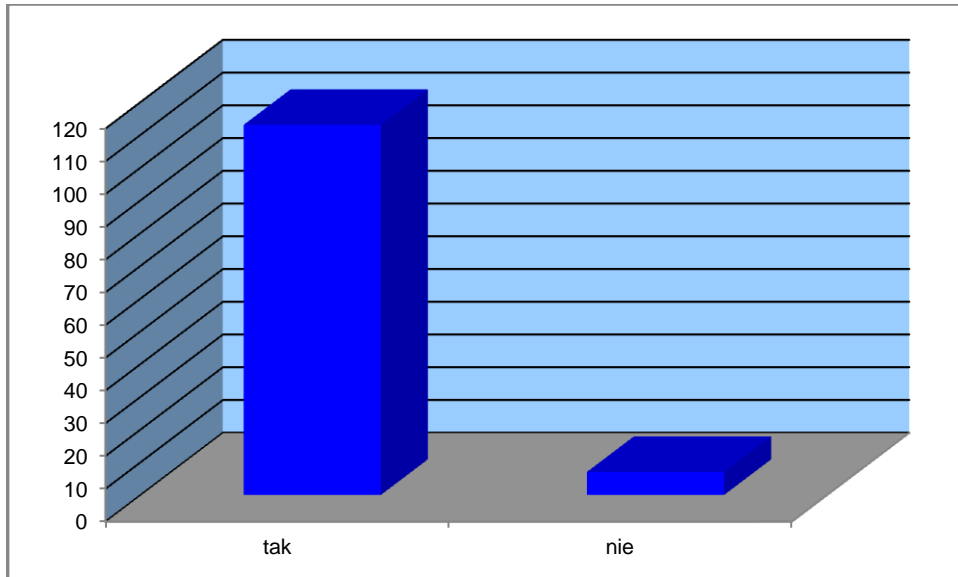
Które z poniższych problemów dotyczących niedostosowania społecznego dzieci występują w Pana/Pani otoczeniu najczęściej (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi)

Jeżeli chodzi o kwestię problemów niedostosowania społecznego dzieci to zdaniem respondentów najczęściej występującym problemem w ich otoczeniu jest *agresja słowna* (107 osób), kolejnymi – *używki* (64 osoby) i *agresja fizyczna* (58 osób). Poza problemami wskazanymi do wyboru, wypełniający ankietę zwrócili jeszcze uwagę na brak szacunku do innych, zaburzone relacje interpersonalne, nieumiejętność wyrażania emocji, nieumiejętność współpracy w grupie.

Pytanie Nr 15

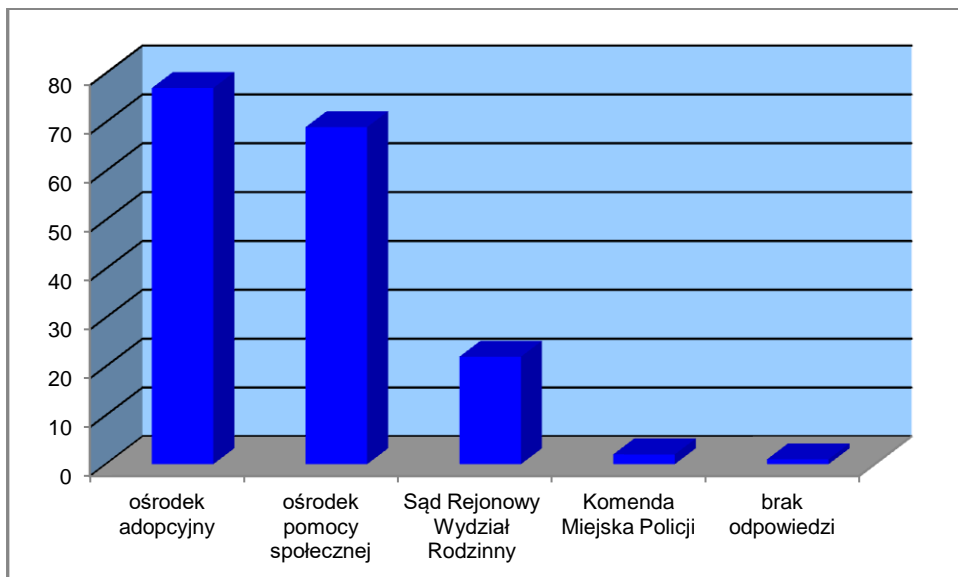
Czy kiedykolwiek spotkał się Pan/Pani z pojęciem rodzicielstwa zastępczego? (jeśli nie, proszę przejść do pytania 21)

Na pytanie o to, czy kiedykolwiek spotkał się Pan/Pani z pojęciem rodzicielstwa zastępczego zdecydowana większość respondentów odpowiedziała twierdząco (113 osób). Tylko 7 osób nie zna tego pojęcia.

Pytanie Nr 16

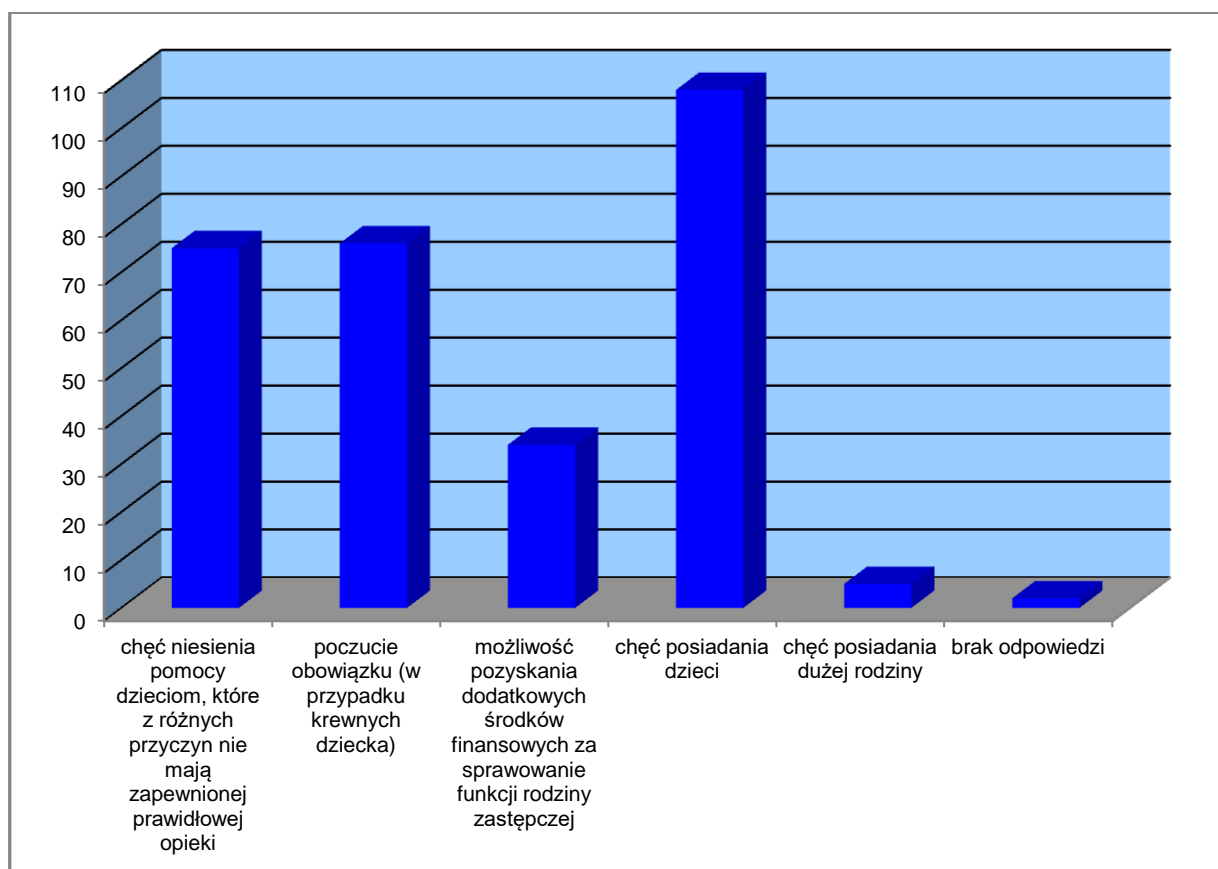
Gdzie osoba, która chciałaby pełnić funkcję rodziny zastępczej według Pana/Pani powinna się zgłosić? (proszę zaznaczyć nie więcej niż dwie odpowiedzi)

Według respondentów osoba, która chciałaby pełnić funkcję rodziny zastępczej powinna zgłosić się do ośrodka adopcyjnego (77 osób) lub do ośrodka pomocy społecznej (69 osób). 22 osoby wskazały również Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny, a 2, jako właściwą w tej sprawie, zaznaczyły Komendę Miejską Policji.

Pytanie Nr 17

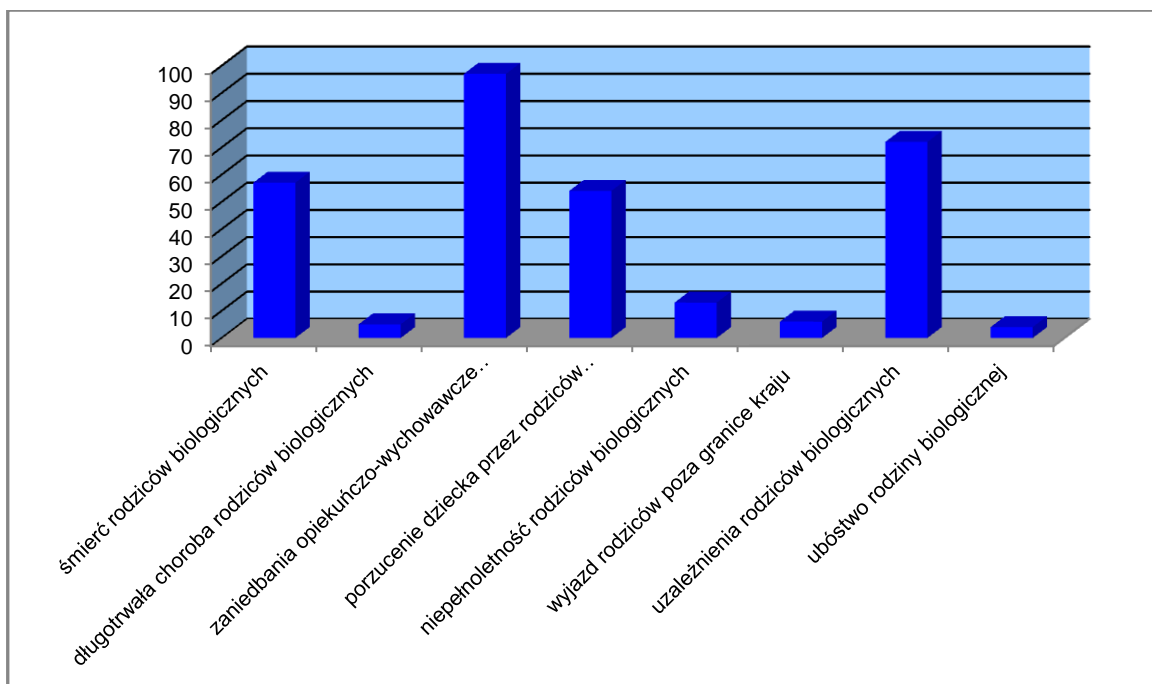
Jaka według Pana/Pani jest główna motywacja osób, które zostają rodzicami zastępczymi? (proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi)

Według respondentów główną motywacją osób, które zostają rodzicami zastępczymi jest *chęć posiadania dzieci* (108 osób), w dalszej kolejności *poczucie obowiązku (w przypadku krewnych dziecka)* – 76 osób oraz *chęć niesienia pomocy dzieciom, które z różnych przyczyn nie mają zapewnionej prawidłowej opieki* – 75 osób.

Pytanie Nr 18

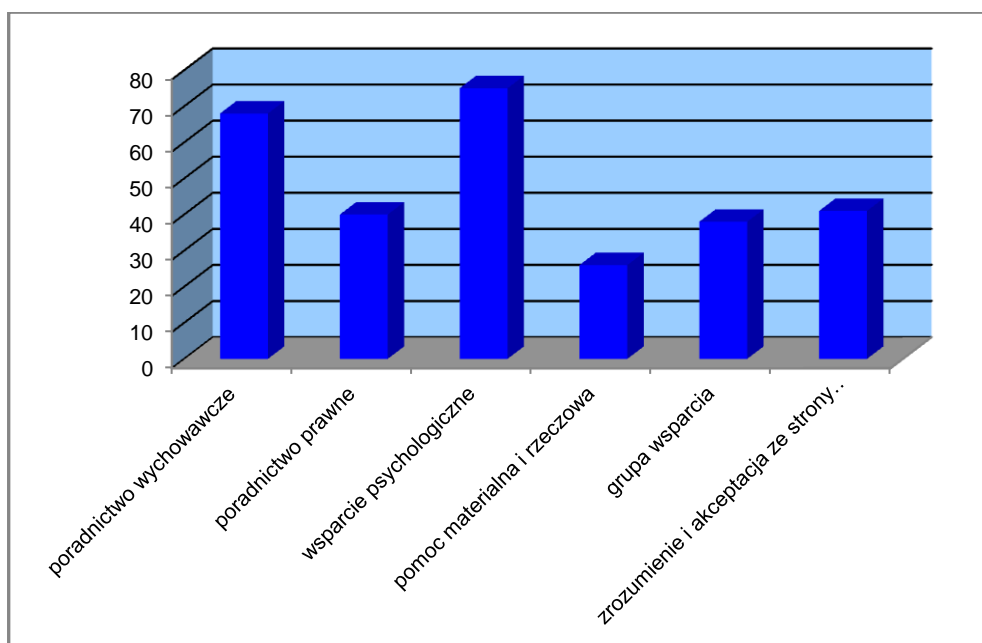
Jakie według Pana/Pani są najczęstsze powody umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych (proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi)

Jako najczęstszy powód umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych respondenci wskazują *zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze rodziców biologicznych* (97 osób), w dalszej kolejności *uzależnienia rodziców biologicznych* (72 osoby), *śmierć rodziców biologicznych* (57 osób) oraz *porzucenie dziecka przez rodziców biologicznych* (54 osoby).

Pytanie Nr 19

Która z form pomocy według Pana/Pani jest najbardziej potrzebna rodzinie zastępczej? (proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi)

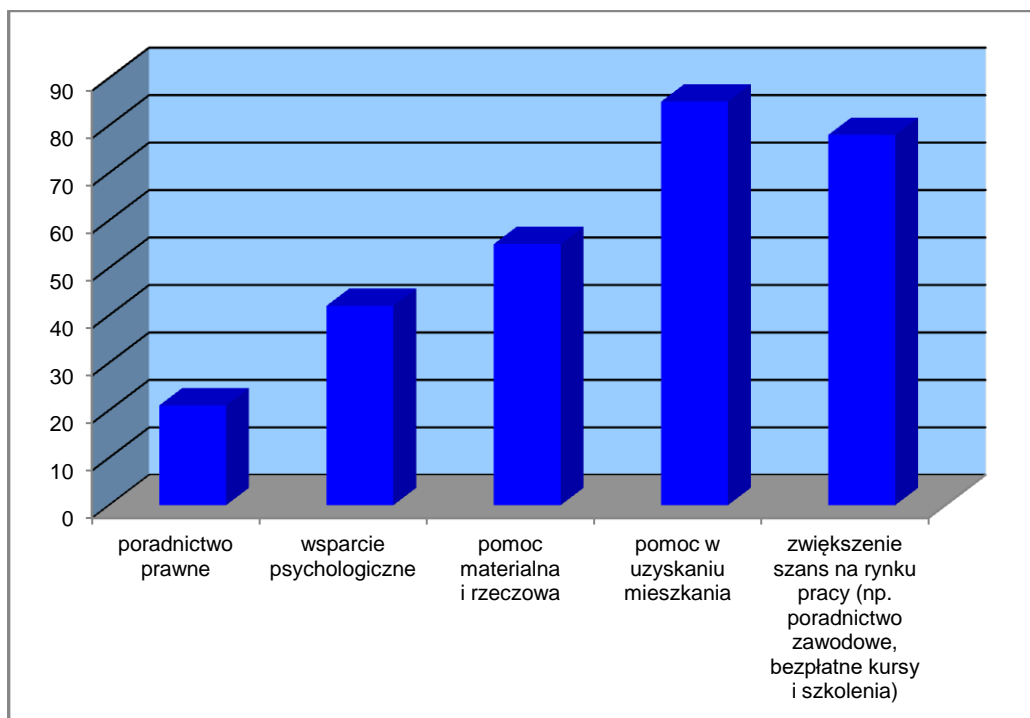

Zdaniem respondentów rodzinie zastępczej w pierwszej kolejności należy zapewnić *wsparcie psychologiczne* (takiej odpowiedzi udzieliło 75 osób).

Na drugim miejscu znalazło się *poradnictwo wychowawcze* (68 osób), a następnie *rozumienie i akceptacja ze strony społeczeństwa* (41 osób).

Pytanie Nr 20

Jakie wsparcie według Pana/Pani jest najistotniejsze w przypadku wychowanków opuszczających pieczę zastępczą? (proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi)

W kwestii wsparcia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą respondenci stoją na stanowisku, że najistotniejsze jest udzielenie *pomocy w uzyskaniu mieszkania* (85 osób), następnie *zwiększenie szans na rynku pracy* (78 osób) oraz *pomoc materialna i rzeczowa*.

Pytanie Nr 21

Jak można poprawić sytuację dziecka i rodziny w środowisku lokalnym, mając na uwadze przede wszystkim takie obszary funkcjonowania, jak: (uzupełnić według uznania lub przejść do pytania 22)

- *działania w zakresie sportu i wypoczynku*: bezpłatne treningi, dofinansowane obozy sportowe, obniżenie opłat za wejściówki, organizacja półkolonii, organizacja imprez sportowych, zwiększenie godzin zajęć z wychowania fizycznego w szkole, rozbudowa infrastruktury sportowej, budowa siłowni na świeżym powietrzu, bezpłatne wejścia na basen dla dzieci i opiekunów w każdą niedzielę, bezpłatny dostęp do sprzętu i boisk, zniżki i ulgi dla rodzin z jednym lub dwójką dzieci, budowa placów zabaw;
- *działania w zakresie poprawy stanu zdrowia i sprawności*: zwiększenie liczby godzin usług specjalistycznych świadczonych na terenie domu (z możliwością prowadzenia zajęć poza domem pod opieką terapeuty), zwiększenie dostępu do rehabilitacji, gabinety stomatologiczne w każdej szkole, dofinansowanie do leków, profilaktyczne wi-

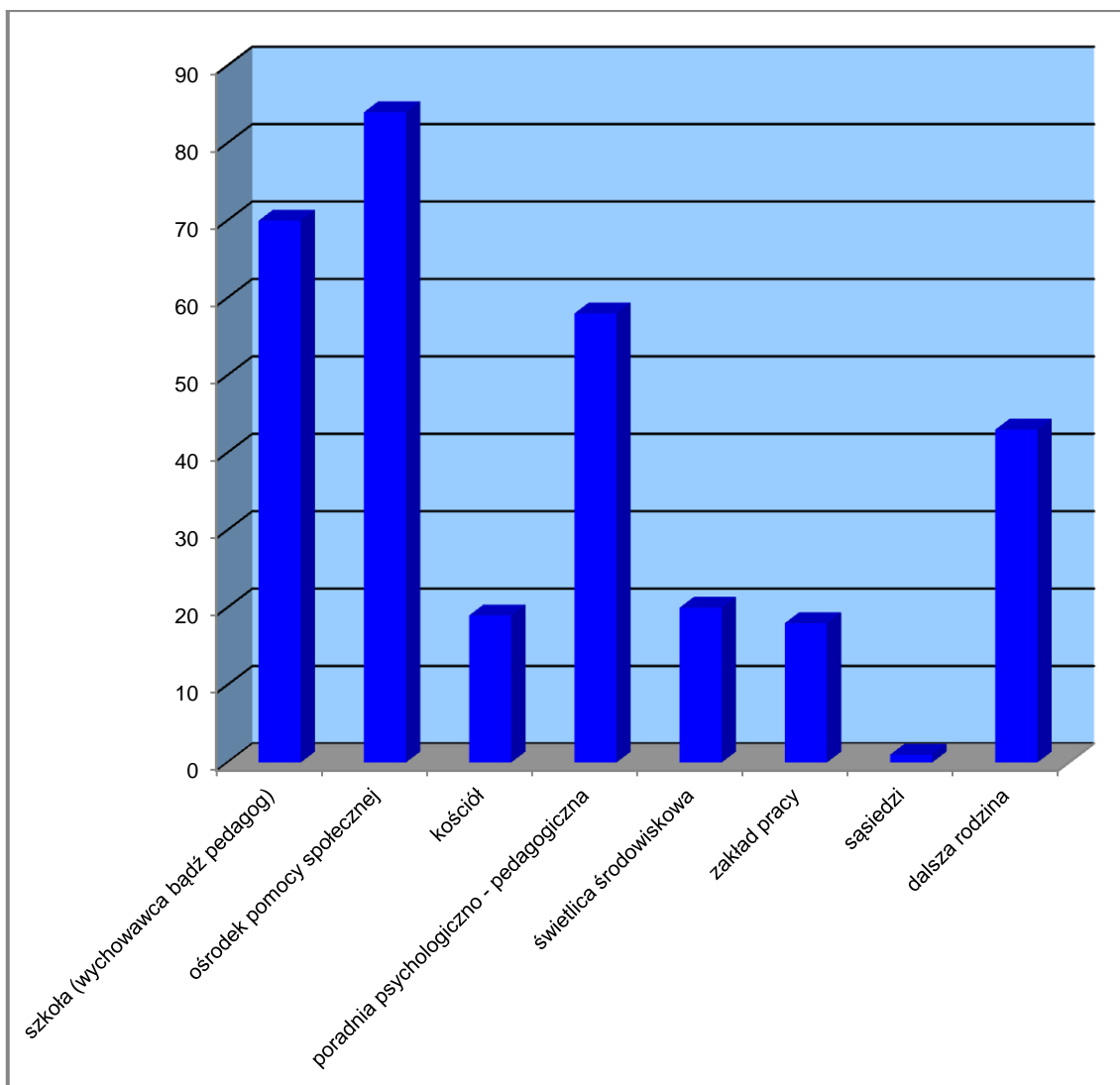

zyty lekarskie, szybszy dostęp do lekarzy, SI w programie nauczania przedszkolnego i wczesnoszkolnego, bezpłatne badania przesiewowe, edukacja w zakresie zdrowego odżywiania, promowanie zdrowego stylu życia;

- *działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych*: zwiększenie liczby godzin usług specjalistycznych świadczonych na terenie domu (z możliwością prowadzenia zajęć poza domem pod opieką terapeuty), czynny udział rodziców w terapii dziecka, wsparcie psychologiczne rodziców, edukowanie społeczeństwa, dofinansowania do rehabilitacji, zwiększenie środków finansowych na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, spotkania wspierające dla rodziców, dostosowywanie placówek do potrzeb dzieci niepełnosprawnych, wsparcie finansowe rodziców dziecka, integracja dziecka ze środowiskiem osób pełnosprawnych, odciążenie rodziców w opiece nad niepełnosprawnym dzieckiem, zwiększenie liczby placówek udzielających wsparcie oraz rehabilitację, szybszy dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitacji;
- *działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży*: wdrażanie zasad bezpieczeństwa, spotkania z policjantami, profilaktyka uzależnień (alkohol, narkotyki, Internet), działalność pedagogów ulicznych, zwiększenie patroli policji, edukacja dotycząca przemocy w rodzinie;
- *działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich*: darmowe półkolonie, zajęcia sportowe, warsztaty plastyczne, wycieczki, pomoc psychologiczna (budowanie poczucia własnej wartości), treningi umiejętności zarządzania budżetem domowym, organizacja dodatkowych zajęć, korepetycje, bezpłatne obiady, podręczniki;
- *działania w zakresie edukacji*: zapewnienie miejsc w przedszkolach publicznych, bezpłatne korepetycje w szkołach, zajęcia dodatkowe, warsztaty, kółka zainteresowań, wsparcie pedagoga, psychologa, terapeuty, rozwój sieci świetlic środowiskowych;
- *inne działania (jakie?)*: programy w zakresie kompetencji psychologicznych, program „500+” w formie bonów.

Pytanie Nr 22

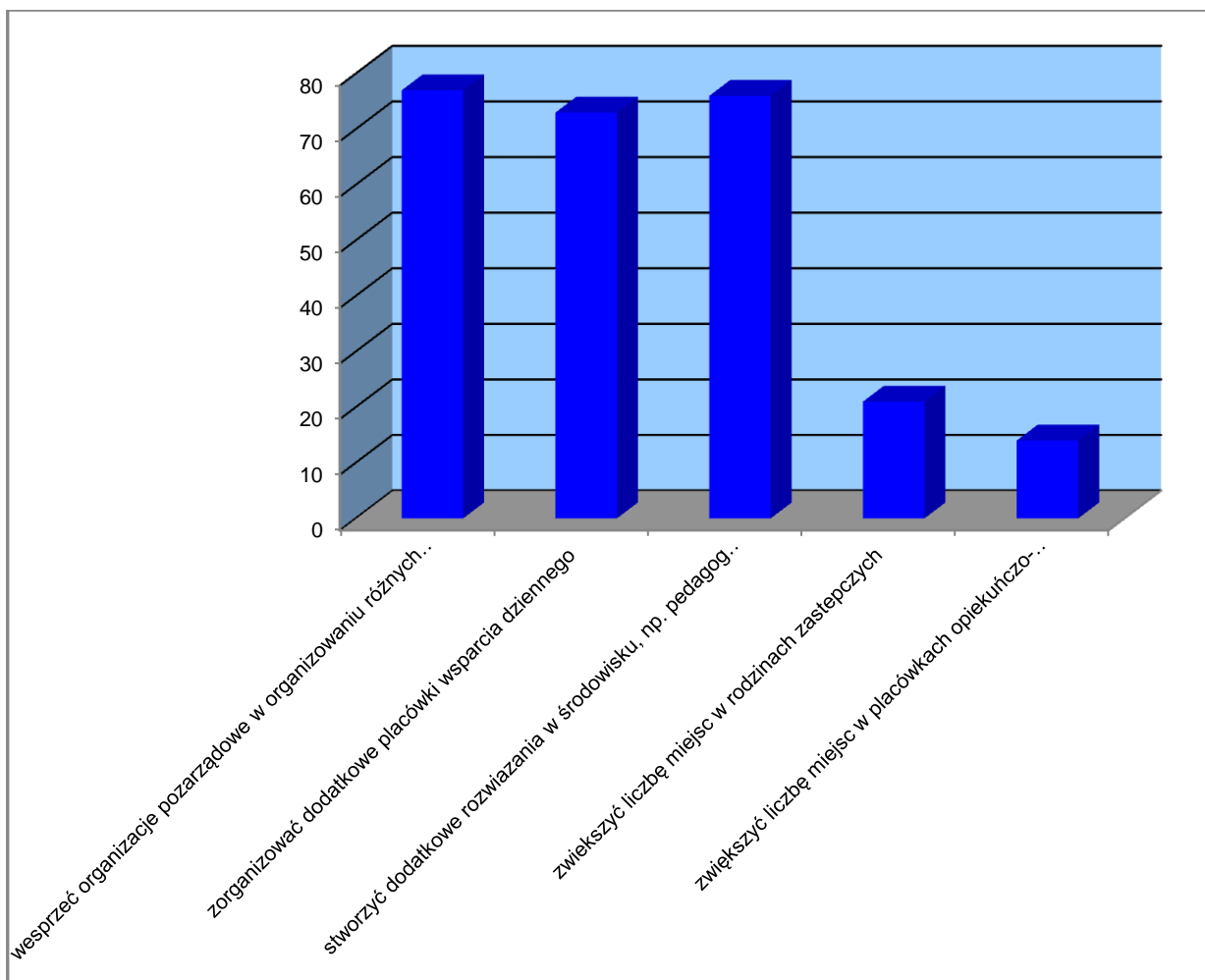
Kto powinien przede wszystkim według Pana/Pani wspierać rodziny, w szczególności rodziny niepełne, w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi)

Zdaniem ankieterowanych, wsparcia rodzinom w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych powinien udzielać przede wszystkim ośrodek pomocy rodzinie (84 osoby). Znaczącą rolę respondenci przypisali również szkole (70 osób). Na trzeci miejscu wskazana została poradnia psychologiczno-pedagogiczna (58 osób).

Pytanie Nr 23

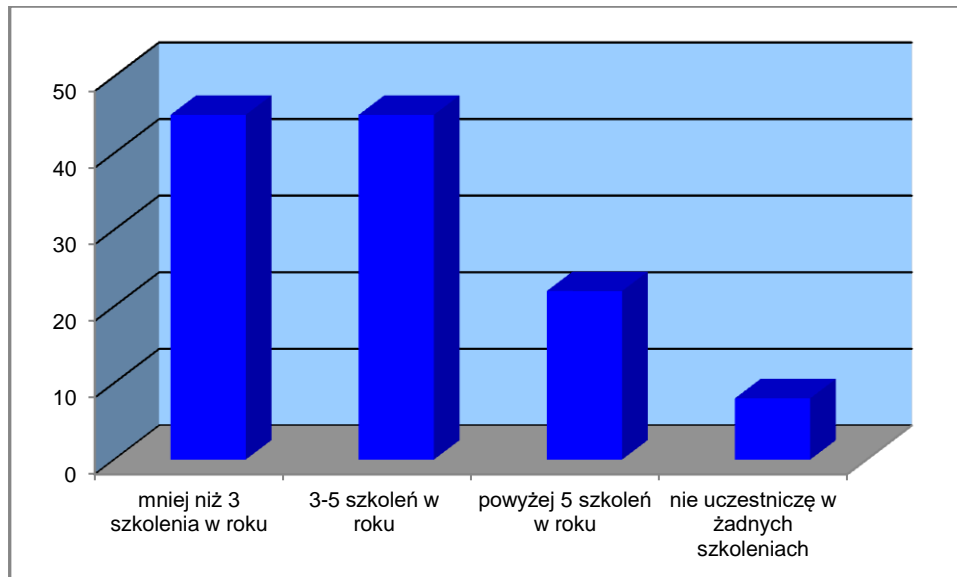
Jakie działania według Pana/Pani powinien podjąć samorząd, aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej (proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy odpowiedzi)

Odnosząc się do działań, jakie powinien podjąć samorząd, aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej, ankietowani na podobnym poziomie wyróżnili trzy odpowiedzi: *wsparcie organizacji pozarządowych w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży* (77 osób), *stworzenie dodatkowych rozwiązań w środowisku, np. pedagog rodzinny, terapeuta, street walker itp.* (76 osób), *zorganizowanie dodatkowych placówek wsparcia dziennego* (73 osoby).

Pytanie Nr 24

Jak często Pan/Pani bierze udział w szkoleniach/kursach mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych?

W pytaniu o częstotliwość udziału w szkoleniach/kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe 45 respondentów zaznaczyło odpowiedź: *mniej niż 3 szkolenia w roku*. Taka sama liczba osób wskazała na przedział *3-5 szkoleń w roku*. W *powyżej 5 szkoleniach w roku* biorą udział 22 osoby. 8 ankietowanych nie uczestniczy w *żadnych szkoleniach*.

Pytanie Nr 25

Proszę wymienić, z jakich form wsparcia chciałby Pan/Pani korzystać w swojej pracy zawodowej?

Wśród propozycji wsparcia, z jakich chcieliby korzystać ankietowani w swojej pracy zawodowej znalazły się m.in.:

- bezpłatne szkolenia, warsztaty, konferencje;
- dofinansowanie studiów podyplomowych;
- szkolenia z zaburzeń rozwojowych dzieci;
- urlop szkoleniowy;
- wsparcie psychologiczne, pedagogiczne;
- dostęp do profesjonalnej superwizji;
- wsparcie finansowe na zakup pomocy dydaktycznych;
- wsparcie metodyczne;
- poradnictwo prawne;
- nagrody, premie;
- lepszy przepływ informacji pomiędzy podmiotami wspierającymi daną rodzinę.

II. Systemowe rozwiązania w ramach Programu

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlce wyznacza kierunki działań podejmowanych przez samorząd na rzecz:

- wzmocnienia rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu tak, aby utrzymać dzieci w ich naturalnym środowisku;
- zapewnienia właściwej opieki dzieciom i młodzieży, których pozostawienie w rodzinie biologicznej okazało się niemożliwe.

Niniejszy Program zakłada stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Uwzględnia również problematykę usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, stawiając za cel poprawę procesu usamodzielniania, tak aby wkraczając w dorosłe życie byli oni w stanie efektywnie pełnić różne samodzielne role społeczne. Zaplanowane działania skierowane są przede wszystkim do zamieszkujących na terenie Miasta Siedlce rodzin wychowujących dzieci i zarazem niewydolnych wychowawczo, ubogich lub zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków.

Ponadto, biorąc pod uwagę art. 180 pkt 1 ustawy *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, wskazujący na konieczność określenia limitów dotyczących tworzenia rodzin zastępczych zawodowych, **zakłada się, że każdego roku zawarta zostanie co najmniej 1 umowa z rodziną zastępczą**. Taki limit określony został na podstawie dotychczasowych doświadczeń związanych z pozyskiwaniem nowych rodzin gotowych do pełnienia tej roli.

1. Kierunki działań w ramach systemu wsparcia rodziny

Cele	Zadania do realizacji	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
<p style="text-align: center;">Cel 1 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodziny z dziećmi zagrożonej ubóstwem</p>	<p>1. Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów bytowych rodziny (m.in. pomoc finansowa, żywnościowa, rzeczowa).</p>	<p>a) Liczba rodzin objętych pomocą MOPR z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa; b) Liczba rodzin objętych pomocą MOPR z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; c) Średnia liczba przyznanych świadczeń wychowawczych na pierwsze i kolejne dziecko w ramach programu „500+” oraz wydatki na wypłatę świadczenia; d) Liczba przyznanych świadczeń w ramach programu „Dobry Start” oraz wydatki na wypłatę świadczenia; e) Liczba osób, które skorzystały z pomocy w ramach programu FEAD; f) Liczba rodzin objęta pomocą w formie zasiłku okresowego; g) Liczba rodzin objętych pomocą w formie zasiłku celowego na zakup gorącego posiłku; h) Liczba dzieci objętych pomocą w formie obiadów w szkole, przedszkolu.</p>	<p>MOPR</p>
	<p>2. Tworzenie warunków sprzyjających poprawie warunków mieszkaniowych rodzin, potrzebnych do ich prawidłowego funkcjonowania.</p>	<p>a) Liczba przyznanych lokali socjalnych; b) Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych oraz środki wydatkowane na ten cel.</p>	<p>Wydział Gospodarki Komunalnej UM, MOPR</p>
<p style="text-align: center;">Cel 2 Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałanie</p>	<p>1. Utrzymanie co najmniej na obecnym poziomie liczby asystentów rodziny.</p>	<p>a) Liczba zatrudnionych asystentów rodziny; b) Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.</p>	<p>MOPR</p>

Cele	Zadania do realizacji	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
dysfunkcyjności rodzin biologicznych	2. Zwiększenie dostępu rodzin do poradnictwa specjalistycznego (w szczególności psychologicznego, pedagogicznego, prawnego).	a) Liczba dostępnych miejsc udzielających specjalistycznego poradnictwa (ewentualnie również liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym).	MOPR, PPP, służba zdrowia, NGO
	3. Organizacja szkoleń zwiększających kompetencje rodzicielskie np. z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego, aktywizacji społecznej i zawodowej.	a) Liczba oferowanych szkoleń (ewentualnie również liczba osób biorących udział w szkoleniach).	MOPR, PPP, PUP, NGO
	4. Rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego.	a) Liczba placówek wsparcia dziennego; b) Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia do placówek wsparcia dziennego.	MOPR, NGO
	5. Prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	a) Liczba spotkań zorganizowanych w ramach Klubu Rodzica (ewentualnie również liczba osób biorących udział w spotkaniach).	MOPR
	Cel 3 Zapewnienie rodzinom równego dostępu do oświatowej i kulturalnej infrastruktury Miasta	1. Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych.	a) Liczba zorganizowanych pikników, festynów i innych imprez środowiskowych.
	2. Utrzymanie i rozwijanie systemu ulg i zniżek dla rodzin wielodzietnych.	a) Liczba wydanych kart w ramach Programu „3+ Siedlecka Duża Rodzina”.	Wydział Polityki Społecznej UM
	3. Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, w tym dostęp do obiektów rekreacyjnych.	a) Liczba projektów skierowanych do dzieci i młodzieży (oferta nieodpłatna).	UM (oraz jednostki podległe)
	4. Wspieranie idei wolontariatu w celu pomocy w wyrównywaniu deficytów edukacyjnych dzieci z rodzin najuboższych.	a) Liczba osób zaangażowanych w wolontariat (ewentualnie również liczba dzieci korzystających z pomocy wolontariuszy).	placówki oświatowe, NGO

Cele	Zadania do realizacji	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
<p style="text-align: center;">Cel 4 Podniesienie kwalifikacji kadry pracującej z rodzi- nami i dziećmi</p>	<p>1. Dostęp do szkoleń podnoszących kompetencje profesjonalistów pracujących z dziećmi i rodzinami.</p>	<p>a) Liczba zorganizowanych szkoleń; b) Liczba osób biorących udział w szkoleniach.</p>	<p>MOPR, Policja, placówki oświatowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze, służba zdrowia, sądy, NGO</p>
	<p>2. Doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.</p>	<p>a) Liczba spotkań przedstawicieli różnych instytucji, zwołanych w celu pomocy dziecku i rodzinie.</p>	<p>MOPR, Policja, placówki oświatowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze, służba zdrowia, sądy, NGO</p>

2. Kierunki działań w ramach systemu pieczy zastępczej

Cele	Zadania do realizacji	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy
<p align="center">Cel 1 Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym oparcia ze strony rodziny naturalnej</p>	<p>1. Prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego.</p>	<p>a) Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych i edukacyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego (np.: liczba przeprowadzonych kampanii, konferencji, liczba publikacji prasowych, internetowych, liczba wydanych ulotek); b) Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.</p>	<p align="center">MOPR</p>
	<p>2. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.</p>	<p>a) Liczba rodzin zastępczych, w tym liczba nowych osób/rodzin, które zostały zakwalifikowane na szkolenie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.</p>	<p align="center">MOPR</p>
	<p>3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.</p>	<p>a) Liczba osób/rodzin, które odbyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; b) Liczba osób, które otrzymały świadectwo kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.</p>	<p align="center">MOPR</p>
<p align="center">Cel 2 Wspieranie rodzinnych form pieczy zastępczej</p>	<p>1. Organizowanie szkoleń i spotkań mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących rodzin zastępczych.</p>	<p>a) Liczba szkoleń/spotkań grup wsparcia podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze adresowanych m.in. do rodzin zastępczych; b) Liczba osób/rodzin zastępczych uczestniczących w szkoleniach/spotkaniach grup wsparcia podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.</p>	<p align="center">MOPR, PPP</p>
	<p>2. Udzielanie wsparcia finansowego osobom sprawującym pieczę zastępczą.</p>	<p>a) Kwota wypłaconych świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej.</p>	<p align="center">MOPR</p>

	3. Zwiększenie dostępu rodzin zastępczych do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.	a) Liczba dostępnych miejsc udzielających specjalistycznego poradnictwa (ewentualnie również liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym).	MOPR, PPP, służba zdrowia, NGO
	4. Zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia wykwalifikowanych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	a) Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; b) Liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, w których uczestniczyli koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej;	MOPR
	5. Kontynuowanie i rozwój interdyscyplinarnej współpracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny.	a) Liczba spotkań zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.	MOPR
Cel 3 Optymalizacja systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej	1. Dbanie o zachowanie i podniesienie standardów pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	a) Liczba placówek organizujących opiekę zastępczą dzieciom i młodzieży na terenie Miasta oraz łączna liczba dzieci w nich przebywających (w tym pochodzących z Miasta Siedlce); b) Liczba modernizacji dokonanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Siedlce.	placówki opiekuńczo-wychowawcze
	2. Doskonalenie efektywnych form współpracy z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	a) Wykaz działań podjętych w ramach doskonalenia współpracy pomiędzy rodzinami biologicznymi wychowanków a pracownikami placówek opiekuńczo-wychowawczych.	placówki opiekuńczo-wychowawcze
	3. Dostęp do szkoleń dla kadry pracującej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w zakresie wprowadzania nowoczesnych, specjalistycznych form pracy z dzieckiem i rodziną.	a) Liczba przeprowadzonych szkoleń; b) Liczba pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych biorących udział w szkoleniach.	placówki opiekuńczo-wychowawcze

Cel 4 Umożliwienie powrotu dziecka z pieczy zastępczej do środowiska naturalnego	1. Współpraca i koordynacja instytucji i służb na rzecz powrotu dzieci do rodziny biologicznej.	a) Liczba dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych.	MOPR
	2. Realizacja w porozumieniu z asystentami rodziny indywidualnych planów pracy z rodziną, której dziecko umieszczono w pieczy zastępczej.	a) Liczba opracowanych i realizowanych planów pracy z rodziną.	MOPR
Cel 5 Doskonalenie systemu wsparcia procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej	1. Przygotowywanie wychowanków do procesu usamodzielnienia	a) Liczba wychowanków objętych indywidualnymi programami usamodzielnienia	MOPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze
	2. Udzielanie pomocy finansowej usamodzielnianym wychowankom.	a) Liczba i rodzaj wypłaconych świadczeń usamodzielniającym się wychowankom; b) Kwota świadczeń wypłaconych usamodzielniającym się wychowankom.	MOPR
	3. Zapewnienie różnych form mieszkań dostępnych wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą (np.: mieszkań chronionych, socjalnych, komunalnych).	a) Liczba usamodzielniających się wychowanków, którzy otrzymali przydział mieszkania.	Wydział Gospodarki Komunalnej UM
	4. Zwiększenie dostępu do poradnictwa rodzinnego, zawodowego i pracy socjalnej dla usamodzielniających się wychowanków.	a) Liczba dostępnych miejsc udzielających specjalistycznego poradnictwa (ewentualnie również liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym).	MOPR, PUP, PPP, NGO

III. Zarządzenie Programem

Punktem wyjścia do stworzenia niniejszego dokumentu była diagnoza problemów opracowana na podstawie danych pierwotnych (wyniki przeprowadzonego badania ankietowego) oraz wtórnych (analiza dostępnych danych statystycznych). Mając na względzie charakterystykę zaobserwowanych problemów społecznych oraz wiedzę odnośnie zasobów jakimi dysponuje Miasto Siedlce, określono kierunki działania w obszarach będących przedmiotem niniejszego Programu oraz wyznaczono cele i doprecyzowano konkretne zadania.

W tym miejscu podkreślić należy, iż skuteczność w dążeniu do osiągnięcia kolejnych celów uwarunkowana będzie ścisłą współpracą mieszkańców, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w zakresie polityki społecznej.

Nadzór nad realizacją założeń dokumentu powierzony zostaje Naczelnikowi Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Siedlce oraz Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Siedlcach.

1. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego Programu i w oparciu o określony katalog wskaźników, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Źródłami informacji statystycznej, gromadzonej na potrzeby monitorowania, będą: dane GUS na poziomie miasta, informacje MOPR oraz te otrzymane od instytucji i organizacji biorących udział w programach/projektach związanych z poszczególnymi zadaniami

Nad jego przebiegiem czuwać będzie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach. Monitoring Programu umożliwi obserwację realizacji zadań, ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów i weryfikację założonych celów. Przyjmuje się sporządzenie 4 raportów monitoringowych z realizacji Programu – po każdym roku kalendarzowym obowiązywania dokumentu. Dane zgromadzone i opracowane w procesie monitoringu zostaną wykorzystane do ewaluacji.

Ewaluacja Programu zostanie dokonana na zakończenie jego realizacji. Służyć będzie sprawdzeniu, czy w wyniku podejmowanych działań w ramach Programu uzyskano przewidywane rezultaty oraz czy przełożyły się one na osiągnięcie założonych celów. Wyniki przeprowadzonej ewaluacji będą również służyć jako punkt wyjścia do opracowywania Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na kolejne lata.

2. Finansowanie Programu

Realizacja założeń zawartych w Programie uzależniona jest w znacznym stopniu od posiadanych zasobów i wymagać będzie określonych nakładów finansowych. Osiągnięcie założonych celów dokumentu będzie możliwe wyłącznie przy ścisłej współpracy wszystkich jednostek i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, jak również lokalnej społeczności i podmiotów gospodarczych, mogących wystąpić w roli partnerów lub sponsorów.

Przewiduje się, że środki na realizację zadań pochodzić będą z m.in. następujących źródeł:

- budżetu miasta Siedlce,
- budżetu państwa (zarówno tych pochodzących z dotacji celowej na realizację zadań zleconych, jak i możliwych do pozyskania w ramach ministerialnych konkursów dla samorządów terytorialnych),
- środków własnych podmiotów zaangażowanych w realizację Programu,
- środków pozyskanych z funduszy europejskich,
- środków pozyskanych od sponsorów.

Zakończenie

Współczesna rodzina narażona jest na oddziaływanie szeregu negatywnych czynników społecznych, ekonomicznych i demograficznych, które osłabiają jej potencjał oraz szanse rozwoju. Zjawiska te stawiają nowe wyzwania dla polityki społecznej, systemu pomocy społecznej i pracy socjalnej.

Niniejszy dokument jest wyrazem dążeń władz Miasta do podnoszenia jakości życia mieszkańców Siedlec, w szczególności tych, którzy nie wypełniają prawidłowo swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wyzwania, jakie stawia sobie siedlecki samorząd w zakresie polityki rodzinnej to stałe specjalizowanie oferowanego wsparcia oraz nacisk na ponadsektorową współpracę pomiędzy podmiotami wspierającymi dziecko i rodzinę.

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Siedlice wyznacza kierunki działań do realizacji w trzyletniej perspektywie czasowej. Realizacja określonych w nim celów i zadań z założenia powinna przyczynić się do ograniczenia zdiagnozowanych problemów społecznych i zminimalizowania ich negatywnych skutków. Celowe, planowe i systematyczne działania pozwolą na racjonalne i efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów. Efektem końcowym zaplanowanych działań powinno być utrzymanie bądź przywrócenie samodzielności rodzin z dziećmi oraz adekwatny i odpowiedni do zmieniających się warunków – system pieczy zastępczej.

Spis tabel

Tabela Nr 1 Liczba i struktura mieszkańców według płci w latach 2016 – 2018.....	str. 5
Tabela Nr 2 Ruch naturalny ludności w Siedlcach w latach 2016-2018.....	str. 6
Tabela Nr 3 Liczba i struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2016 – 2018.....	str. 7
Tabela Nr 4 Stopa bezrobocia w latach 2016-2018.....	str. 8
Tabela Nr 5 Bezrobotni według wieku w latach 2016-2018	str. 8
Tabela Nr 6 Bezrobotni według wykształcenia w latach 2016-2018.....	str. 9
Tabela Nr 7 Bezrobotni według stażu w latach 2016-2018	str. 10
Tabela Nr 8 Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu ubóstwa w latach 2016-2018	str. 12
Tabela Nr 9 Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2016-2018	str. 13
Tabela Nr 10 Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu bezrobocia w latach 2016-2018	str. 13
Tabela Nr 11 Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018.....	str. 14
Tabela Nr 12 Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2016-2018.....	str. 15
Tabela Nr 13 Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2016-2018.....	str. 16
Tabela Nr 14 Liczba rodzin korzystająca z pomocy MOPR z powodu alkoholizmu i innych uzależnień w latach 2016-2018	str. 17
Tabela Nr 15 skala przemocy w rodzinie i pomoc jej ofiarom w latach 2016-2018.....	str. 18
Tabela Nr 16 Typy rodzin objętych pomocą społeczną	str. 19
Tabela Nr 17 Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2016-2018.....	str. 20
Tabela Nr 18 Lokale socjalne przyznane przez Miasto w latach 2016-2018.....	str. 22
Tabela Nr 19 Dodatki mieszkaniowe wypłacane w latach 2016-2018	str. 24
Tabela Nr 20 Wychowanie przedszkolne	str. 25
Tabela Nr 21 Szkoły podstawowe oraz gimnazja dla dzieci i młodzieży	str. 26
Tabela Nr 22 Szkoły ponadgimnazjalne	str. 26
Tabela Nr 23 Szkoły policealne	str. 26
Tabela Nr 24 Placówki wsparcia dziennego otrzymujące dofinansowanie z Miasta Siedlce w latach 2016-2018	str. 29
Tabela Nr 25 Wsparcie udzielane przez asystentów rodziny w latach 2016-2018	str. 30
Tabela Nr 26 Realizacja programu „500+” w latach 2016-2018	str. 32
Tabela Nr 27 Realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018.....	str. 33
Tabela Nr 28 Powody umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w latach 2016-2018	str. 34

Tabela Nr 29 Liczba rodzin zastępczych i dzieci przebywających w tych rodzinach w latach 2016-2018	str. 36
Tabela Nr 30 Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typ, zamieszkałych na terenie Miasta Siedlce i dzieci przebywających w tych rodzinach w latach 2016-2018	str. 37
Tabela Nr 31 Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Siedlce w latach 2016-2018	str. 39
Tabela Nr 32 Liczba dzieci pochodzących z terenu Siedlec skierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2018	str. 40
Tabela Nr 33 Pomoc osobom usamodzielnianym, opuszczającym pieczę zastępczą (rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze) udzielona w latach 2016-2018	str. 41
Tabela Nr 34 Pomoc osobom usamodzielnianym, o których mowa w art. 88 ustawy o pomocy społecznej, udzielona w latach 2016-2018	str. 42

Przewodniczący Rady

Henryk Niedziółka